مکتوبات

حضرت شاہ مجا قلندر لاہرپوری

ar & Straw Board Mills Ltd.

HITE DUPLICATING
(Semi Absorbent)

cm. Weight 2.3 GSM. 73.8

Sheets 500

Date 07 1 1 2 1

فہرست کتب مختصر موجودہ دکان محمد عبداللہ تاجر کتب لکھنؤ چوک و مالک مطبع مجتبائی لکھنؤ

واضح ہو کہ راقم کی کارخانہ تجارتی میں ہر قسم کے کتب فروخت کے لیے موجود ہیں۔ جنکی فہرست .ر کا ٹکٹ بھیجنے سے روانہ کیجاتی ہے۔ تاجروں کو بنرخ تاجرانہ ہر طور کا مال ملسکتا ہے جنکے معاملات خط و کتابت روزجوابی سے طے ہوں گے اشیاے ساخت لکھنؤ بذریعہ ویلیو پی ایبل پارسل روانہ کیجاتی ہیں اگر صاحب نقشہ یا کتاب جس زبان میں چھپوانا چاہیں عمدہ طور سے اوسکا معاملہ طے ہوسکتا ہے

نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
قرآن شریف	[illegible]	مولود شریف		غیاث اللغات	عہ	پنجم حصہ اول	۱۲ر	نغمۂ جانفزا سوم		کلیات امام بخش	عہ
ہر قسم سادہ و		جدید	۲	کریم اللغات	۸ر	پنجم حصہ دوم	۱۲ر	یعقوب سرور	۲ر	صہبائی ترجمہ	۸
مترجم		شجرۃ النبی	۱	بہار ہند اردو کا	۸	حصہ ششم	۱۲ر	نغمۂ عشاق کامل	۲ر	اردو	
حمائل شریف		مولود سعیدی	۲	لغت شعرا کے		حصہ ہفتم	۱۲ر	نغمۂ بلبل چہک	۲ر	فصوص الحکم تصنیف	
تفسیر پارہ عم	۱۴ر	دو حصہ		لیے بہت مفید		نوشیرواں نامہ	۶ر	نغمۂ ولولہ	۳ر	کی جامع کتاب	
تفسیر ترجمان		رحمت الرحیم	۲	ہے۔		جلد دوم	۶ر	لطائف اکبر دو حصہ	۳ر	ہے۔	عہ
القرآن	[illegible]	ایضاً دہلی	۵ر	مجربات اکبری	۵ر	کوچک باختر	۶ر	نکات بیربل	۳ر	فسانۂ آزاد کامل	[illegible]
خلاصۃ التفاسیر		بہار جنت	۲ر	مجربات بو علی		بالا باختر	۶ر	مرقع لطائف ہر		سراپای رسالت پناہی	۲ر
از اول تا		مجموعۂ ملفوظات		سینا	۳ر	ایرج نامہ ہر دو		چہار حصہ	۳ر	گلدستۂ نازل	۲ر
چہارم	عہ	خواجگان بزرگ		تریاق اکبر	۳ر	جلد	للعہ	گلشن جانفزا	۶ر	الراح الجواہر	۲
مولود شریف		جیمن انیس		علاج الغربا	۸ر	تورج نامہ ہر دو		فسانۂ شیریں	۶	رسالۂ اصول شطرنج	
مراۃ المشتاقین	۳	الارواح		قصۂ ممتاز	۳ر	جلد	للعہ	قصۂ گلنگ دو حصہ	۱۳ر	مع نقشجات جس	
یہ نہایت عمدہ		دلیل العارفین		داستان امیر		سیر کہسار کامل	عہ	طلسم الفت	۸ر	سے قواعد بآسانی	
مولود شریف کی		فوائد السالکین		حمزہ مکمل سات		اردو کے معلّے		ایضاً بلا تصویر	۱۲ر	تمام معلوم ہوسکتے	
اکثر احادیث		راحۃ القلوب		جلد ون میں		غالب	۳ر	قصہ حاتم طائی	۳ر	ہیں	۲ر
سے ثبوت ہوچکا		جملہ چار رسالے		خاص لکھنؤ		جادو کا کھیل و		باغ و بہار	۳ر	ہدیۃ الاحیا	۱ر
ہے نہایت واضح		شامل ہیں	۸ر	کی زبان میں		مداری کا تماشا	۸ر	فسانۂ عجائب	۶ر	کشاف النجوم	۸ر
قال وعدے		ورثۃ الناشئین	[illegible]	چھپ رہی ہے	عہ	قانون راگ	سہر	گلشن وقار	۱ر	نیر اعظم نجوم میں	
گریۂ بتول	۱ر	بزرگوں کے		الف لیلہ اردو	عہ	نغمۂ سرود ہر دو حصہ	سہر	دیوان وقار	۱ر	یہ نہایت ہی نادر	
رحلت بتول	۱ر	حالات میں عمدہ		طلسم ہوشربا اول	۱۲ر	جادوے فرنگ		دیوان داغ	عہ	رسالہ قابل دید ہے	۸
مولود شریف		کتاب ہے	للعہ	ایضاً جلد دوم	۱۲ر	یہ رسالہ بطرز		جلد دوم	۳ر	احکام النجوم	۳ر
شہیدہ	سہ	پارہ بخاری		ایضاً جلد سوم	۱۲ر	جدید عمدہ طور		دیوان عاشق	۱۲ر	شمس الرمل	۸
تعریب الاطفال	[illegible]	شریف از اول		ایضاً جلد		سے لکھا گیا ہے	۶ر	دیوان قلق دہلوی	۱۲ر	محبوب الرمل	۲
		لغایت ۹ پارہ	۲ ست	چہارم	[illegible]					میدان الرمل	۸

المشتہر محمد عبداللہ تاجر کتب لکھنؤ چوک مالک مطبع مجتبائی

اَلَاۤ اِنَّ اَوْلِیَاۤءَ اللّٰہِ لَاخَوْفٌ عَلَیْھِمْ وَلَاھُمْ یَحْزَنُوْنَ

مکتوبات حضرت سید العرفا شاہ مجتبی عرف شاہ مجا قلندر قدس سرہ لاہرپوری

حسب سعی وکوشش مقبول بارگاہ رب جلیل مولانا مولوی حاجی سید شاہ
محمد اسمٰعیل قلندر سلمہ اللہ تعالی ابن رکن رکین دین متین قدوۃ السالکین
زبدۃ العارفین مولوی حاجی سید شاہ رکن الدین قلندر قدس سرہ
نبیرہ وسجادہ نشین درگاہ حضرت سید العرفا شاہ مجتبی عرف شاہ مجا
قلندر وحضرت قطب جہان شاہ عبد الرحمن جانباز قلندر ق
وحضرت قطب الواصلین شاہ علاء الدین حریرینہ پوش ق
سہروردی بحسن اہتمام وتصحیح مالاکلام
جناب مولانا مولوی ابو محمد سلیم اللہ
اعظم گڈھی

در مطبع مجتبائی واقع لکھنو طبع پوشید

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی خلق الارض و السمآء والصلوة والسلام
علی رسوله محمد ن المجتبی والمصطفی وعلی اله و
اصحابه الذین هم ائمة الهدی اما بعد پوشیده مباد که این مکاتیب قطب الاقطاب
فرد الاحباب پیشوای قلندران عظام شیخ الاسلام عارف ربانی ملقب النعیب
بمحی الدین ثانی حضرت شاه مجتبی عرف شاه مجا قلندر لاهرپوری است رحمة الله
علیه و علی من معه و لدیه که به بعضی یاران وخلفای خود نگارش فرموده بودند در ینولا که
سن یکهزار و دو صد و بست و چهار هجری (۱۲۲۴) است فقیر حقیر تراب علی ولد حضرت شاه
محمد کاظم قلندر قدس سره که بچهار واسطه بآنحضرت موصوف می پیوندد آنرا ابتلاش
بهم رسانیده به ترتیب مرقوم گردانیده امیدوار است از خواننده آن که وقت مطالعه
در حق فقیر پر تقصیر دست دعا بر دارد تا حق تعالی او را هم درینجا و هم در انجا از بندگان
حضرت ایشان شمارد و حق تعالی جمیع طالبان و متوسلان این خاندان عالیشان را

از مطالعه آن فائده دهد بحرمته النبی وآله الامجد

مکتوب اول باسم شیخ یسین قدس سره که برادر خرد آنحضرت بودند درباب خدمت کردن درویشان وبیان فوائد خدمت ایشان که درحق بزرگان شنیده وخوانده اند

اخوی شیخ یسین سلمه الله تعالیٰ من الآفات از درویش مجتبیٰ بن مصطفیٰ معروف بمجا لاهرپوری دعای خیر موصول باد ای برادر خدمت درویشان وهرکه باشد بلباس ایشان بدل وجان بکن وهرکه خدمت کرد آخر مخدوم شد زیراکه رسول صلے الله علیه وسلم فرموده است مَنْ خَدَمَ خُدِمَ یعنی هرکه خدمت کرد مخدوم کرده شود وجانمن هرکه بمقام مردان رسید از خدمت رسید وهرکه یافت چه دین وچه دنیا از خدمت مردان یافت مگر قصه شیخ ابواسحاق کازرونی نشنیدهٔ اگر نشنیدهٔ ازمن بشنو که شیخ ابواسحاق پسر جولاه بود در دیهے مقام داشت بحسب الحکم پیر خود شیخ الاسلام شیخ عبدالله حفیف قدس سره خدمت درویشان ومسافران میکرد ناگاه سه درویش دران ده رسیدند واز پیش شیخ ابواسحاق بگذشتند چون بدید که درویشان مقام نه کردند رفتند باخود گفت که خدمتی باید درا نوقت سه نان موجود داشت هرسه نان گرفته تعقب درویشان کرد تاکه بایشان ملاقات کرد وگفت طعامی آوردم درویشان همانجا نشستند شیخ ابواسحاق هرسه نان بیرون آورد وپیش هرسه کس یگان یگان نهاد درویشان تناول کردند بعد از فراغ طعام بایکدیگر گفتند که این مرد کار خود کرد مارا کار خود باید کرد درین اثنائی آن درویشان گفت دنیا بدهیم دیگری گفت که بیچاره بسبب فتنهٔ دنیا هلاک خواهد شد عقبیٰ بدهیم سوم گفت که درویشان جوانمرد باشند هردو بدهیم همچنان کردند گفتند هردو دادیم بانفاس نفیس درویشان بکمال مرتبه ولایت رسید وبکمال دولت نیز که چندان اموال واسباب

جمع شد هر چند خرچ کردند کم نشدی و پنجوقت نوبت بر در شیخ نواختند و هنوز بعد از
نقل شیخ در مقبره ایشان پنجوقت نوبت میزنند و خرج طعام چنانچه در حضور میشدی
همچنان خرج میشود و لک در لک اموال از جهان در مقبره میرسد و دران زمین
هر که در جهاز میرود نذر میکند که اگر من بسلامت بگذرم اینقدر نقد و جنس در مقبره
شیخ ابو اسحاق برسانم هر سال ازین وجه لک در لک جمع میشوند پس ای برادر
بیبین هر چه ایشان را رسید از خدمت مردان رسید پس تو خدمت را بر خود همچو نماز
اوقات خمسه و روزه ماه رمضان فرض بدان که چون از نماز و صوم چاره نیست
از خدمت هم چاره نباشد و هر چه که این درویش را رسیده از خدمت رسیده است
روزی در ایام سفر بملازمت شیخ ابو سعید قدس سره نشسته بودم که درویشی مع پسر
در خانقاه رسید بندگی شیخ ابو سعید بنور کرامت بر احوال او مطلع شد که آن درویش
هیچ نخورده است شیخ قدس سره بمن فرمود که چیزی بیار که درویش مع پسر گرسنه است
هیچ در شب نخورده است بحسب الحکم برخاسته در خانه رفتم دیدم که هیچ طعامی موجود نیست
برنج و دال و نمک را گرفته پیش شیخ آوردم ایشان اشارت کردند که بدرویش برسان
بدرویش رسانیدم باز شیخ ابو سعید فرمود که هیزم بیار هیزم هم آوردم بدرویش رسانیدم
چون درویش و پسر وی هر دو بسیار گرسنه بودند پخته بتمام جمعیت خوردند بعد از فراغ
طعام دست برداشته بدین عبارت گفتند که خدا تو میدانی که ما هر دو بسیار گرسنه بودیم
و این طفل ما را طعام رسانید که بجمعیت تمام خوردیم و سیر شدیم این طفل را بزرگ
کن چون درویش دعا کرد شیخ ابو سعید بسیار بسیار مسرور شدند جانمن عنایات حق
که در باب ما است از نظر درویشان است رحمت بر جانش باد که گفت ع

بے عنایات حق وخاصان حق ؛ گر ملک باشد سیہ ہستش ورق ؛ حق سبحانہ تعالیٰ آن برادر را بمطالعہ این مکتوب موفق گرداند بحق الحق و ایزد مطلق

مکتوب دوم باسم شیخ عبد الرسول گھندوی کہ از خلفای ارشد بود درباب اظہار احوال سید قاسم اکبر آبادی کہ از یاران آنحضرت بودند

بسم اللہ الرحمن الرحیم - مخزن اسرار الٰہی معدن حقائق نامتناہی شیخ عبد الرسول گھندوی سلمہ اللہ تعالیٰ من الآفات از درویش مجتبیٰ بن مصطفے معروف بمجا لاہر پوری دعای مشتاقانہ موصول باد جانمن میر سید قاسم اکبر آبادی عجب یاری بود و عجب حالتی داشت لیکن خود را مخفی داشت ہیچ حرکات و سکنات چنانچہ این را می باشد از وی نشد و در اوائل بسیار ریاضت کشیدہ بود و جمیع مقام و منازل طی کردہ بمقصود رسیدہ بود در انوقت ہیچ او یاری نداشتم اگرچہ درینوقت ہیچو ایشان یاران ہستند غرض آنکہ در اوائل چون سید را مراقبہ واذکار گفتم کمر استقامت محکم بستہ جہاد بر نفس چنان کردہ کہ ور چند روز واردات الٰہی و موہبات نامتناہی حاصل گردیدہ اللہ تعالیٰ جمیع یاران را بہمت این مقرون گرداند

مکتوب سوم بنام مسطور درباب تعریف حضرت شیخ اکبر و بیان رجوع شیخ علاء الدولہ سمنانی از رد و انکار شیخ اکبر

بسم اللہ الرحمن الرحیم - سلطان العاشقین برہان العارفین شیخ عبد الرسول ساکن گھندو سلمہ اللہ تعالیٰ من الآفات از درویش مجتبیٰ بن مصطفے معروف بمجا لاہر پوری دعای تحیہ موصول باد جانمن شیخ رکن الدین علاء الدولہ قدس سرہ شیخ محی الدین عربی را تکفر کردہ در شان وی چیزہا نوشتہ کہ نباید و نشاید من حیران بودم کہ شیخ علاء الدولہ

سالہا سال چلہ کشیدہ وخلوت گزیدہ ہیچ دری از حقیقت بروی نکشودہ کہ شیخ بن عربی را تکفیر کردہ وچیزہای نامناسب در شان وی گفتہ آخر بما چنین رسیدہ کہ مولانا شمس الدین محمد اسد از خدمت زبدۃ الاخوان فانی فی اللہ اخی حاجی حسین واو از خدمت شیخ شاہ علی مراخی کہ از کبار اصحاب شیخ رکن الدین علاء الدولہ بود بنقل صحیح چنین فرمودہ کہ شیخ در آخر حیات میفرمود کہ من ہرگونہ طعن غلیظ کہ نسبت حال شیخ محی الدین ظاہر گردانیدہ ام بالآخر از قصور فہم خود دانستہ از ان اعتقاد وطرق انصراف واجب دیدم اکنون از روی بصیرت ودانائی بہر موضعی کہ سخنی ازین نوع رقم قلم من بنظر شعور تو رسد از صفحات صحائف اوراق واسطار مصفات بجملہ حک نمای ای برادر شیخ صدر الدین مولوی قدس سرہ میگوید کہ شیخ نا محی الملۃ والدین العربی بر چنان مرتبہ رفیع مشرف شدہ بود کہ نظر شریفش برہر کہ افتاد یقین میدانست کہ وے را استعداد چہ چیز است وکار وی بکجا سر باز خواہد نہاد وہم وی میگوید کہ از شیخ قدس سرہ پرسیدم کہ از بسیار مردم روزگار منکر ونافی حالات وکمالات شما اند فرمود کہ اصل قبول از مناسبت می خیزد چون محض لطف ورحمت الٰہی مستدعیست کہ آثار قبول ترقیات بعد از انقضای مدت حیات نیز شامل احوال واوضاع ما گردد ابواب لعن وطعن این طائفہ بما کشادند ودر واقع چہ صورت احق داین از انکہ زیادہ از مدت دویست سال از زمان انقطاع سلسلہ عمر وزندگانی آن بزرگ بگذرد واز اہل زمانہ کاینائن گان در رد وانکار وی میگذرانیدند از نہجت انواع حسنات کہ سرمایہ بقای گرانمایہ تواند بود در نامۂ اعمال او ثبت میگردانید عاقبت وخاتمت آن برادر بخیر باد بالنون والصاد

مکتوب چہارم نیز بنام مسطور درباب ارشاد و تلقین و فائدہ صحبت ہمنشینی اولیاے اللہ و حقائق دیگر

جامع المعقول والمنقول عرفان پناہ حقائق و معارف آگاہ شیخ عبدالرسول ساکن کھنڈو متع اللہ المسلمین بطول بقائہ از درویش مجتبی معروف بمجالاہر پوری دعای تحیت موصول باد ای برادر ہر طالب کہ پیش تو آید در تربیت او تقصیر مکن باقی سعادت و شقاوت بدست تو نیست بید قدرت و عنایت باز بستہ است پیغمبران نہ توانستند کہ مردود ازلی را مقبول گردانند پیران کی توانند کہ مہجور ازلی را موصول گردانند ہمچو دلیل مصطفے علیہ السلام نتوانست کہ ابی طالب را براہ بیارند پس من و تو کی توانیم کہ مہجوران ازل را واصل گردانیم لیکن چون کسی را کہ دولت قبول در ازل رفتہ است بصحبت من و تو ظاہر گردد من و تو نیکنام میشویم کہ فلان بصحبت فلان واصل گشت و بخدا رسید و خدا را شناخت ای برادر صحبت را اثرہاست کہ در خلوت نیست انچہ از صحبت یکساعت اولیا حاصل شود از خلوت ہشتاد سال حاصل نتوان گرد من کان یجلس مع اللہ فلیجلس مع اہل التصوف ہر کہ ہمنشینی با خدا خواہد گو کہ بنشیند بہ اہل تصوف رحمت بر جانش باد کہ گفت ؎ ہر کہ خواہد ہمنشینی با خدا :. گو نشین اندر حضور اولیا :. شیخ عبداللہ القاری میفرماید کہ خداوندا با دوستان خود چہ فضل کردہ ہر کہ ایشان را شناخت ترا یافت و ہر کہ ترا یافت ایشان را شناخت جانمن بعضی از جہل گمان برند کہ اولیا گذشتند ہیچ یکی درین زمانہ نماندہ است ؎ گر ز خورشید بوم بی نور است :. از پی ضعف خود نہ از پی اوست :. سبحان اللہ درین ملک مختصر ہر روز ہفتاد ہزار اولیا اللہ موجود میشوند و ہر روز ہفتاد ہزار معدوم میگردند و اگر ایشان موجود نباشند

در یک ساعت این عالم از ظلم ظالمان و از فساد مفسدان زیر و زبر شود وقتی بغداد را
آراسته نمودند وفسق بسیار میرفت شبلی گفت حالا بغداد لایق سوختن است بجواب
گفتند اگر تو نبودی آن بودی که تو میگوئی الله تعالی همه بغداد را بسوختی شبلی را از برکت نام
خویش از سوختن نگاهداشت و بغداد و بغدادیان را از برکت شبلی قدس الله سره
لَوْلَا الصَّالِحُوْنَ لَهَلَكَ الظَّالِمُوْنَ صاحب کشف المحجوب میگوید که خداوند سبحانہ وتعالی
امروز برهان نبوت را باقی گردانیده است و اولیا را سبب اظهار این کرده تا پیوسته
آیات حق وحجت صدق محمد صلی الله علیه وسلم ظاهر باشد و مر ایشان را والیان عالم گردانید
از آسمان باران ببرکات اقدام ایشان آید و از زمین نباتات بقضا احوال ایشان روید
و بر کافران مسلمانان را نصرت بهمت ایشان باشد و ایشان چهار هزار اند که مکنونانند
که یکدیگر را نشناسند و جمال حال خود ندانند و آنها در کل احوال از خود و خلق مستور
باشند و اخبار برین وارد است وسخن اولیا برین ناطق و مر اخوذ اندرین معنی بحمد الله
خبر عیان گشته ای برادر اولیای الله که بجهت خدمت متعین اند و مر یکدیگر را
می شناسند و جمال خود را میدانند و در کارها باذن محتاج یکدیگر اند ششصد تن
اند که دلهای ایشان همچو دل آدم علیه السلام است و هفتاد تن اند که دلهای ایشان همچو
دل نوح علیه السلام است و چهل تن اند که دلهای ایشان همچو دل موسی علیه السلام است
و هفت تن اند که دلهای ایشان همچو دل ابراهیم علیه السلام است و پنج تن اند که دلهاے
ایشان همچو دل جبرئیل علیه السلام است و سه تن اند که دلهای ایشان همچو دل میکائیل
علیه السلام است و یک تن است که دل او همچو دل اسرافیل علیه السلام است و در
اصطلاح این طائفه سی صد را نقبا خوانند که ایشان نقیبان امت محمد علیه السلام اند

وآن هفتاد را نجبا خوانند که ایشان برگزیدگان حق اند وآن چهل را ابدال خوانند که
ایشان بدل انبیا علیهم السلام اند وآن هفت را اخیار گویند که ایشان بهترین مخلوقات
اند وآن پنج را عماد خوانند که ایشان ستون عالم اند وآن سه تن را اوتاد خوانند
که ایشان بجای میخ اند در دار دنیا وآن یکی را غوث خوانند وقطب وقطب الاقطاب
نیز خوانند چون در عالم حادثه میشود یکی ازین گروه بجهت دفع حادثه دعا میکند چون دعای
هر یکی مستجاب نمیشود غوث دعا میکند دعای غوث مستجاب میشود بهیچ وجه رد نمی شود
بدین صفت غوث وقطب در عالم یکی میباشد وجز آن در شهر وقصبه ودیه قطب میباشد
که آن شهر وقصبه ودیه از برکت آن قطب از حوادثات وآفات مصئون می باشد
ای برادر آدمی را باید که بداند که ما را از برای چه آفریده وچه در عالم آورده است
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِیَعْبُدُوْنِ ای لیعرفون پس بهتر اینست
که درین معرفة شود که هیچ مرتبه بالاتر از معرفت نیست آحمد بن حسین ابن منصور حلاج
پدر خود را گفت که مرا وصیت کن گفت نفس خود را در شغل افگنی پیش از انکه ترا در شغل
افگند آحمد گفت ای پدر چیزی بیفزای گفت وقتیکه همه عالم در خدمت تو کوشند تو در
چیزی کوشش که ذره ازان عمل ثقلین بود پسر گفت آن چیست گفت معرفت جانشن
اگر ایشان حقیقت خود را بدانند هر لحه ولحظه جز انا الحق بر زبان نرانند که الانسان
سری وانا سره ؎ بحر علمی در نمی پنهان شده ٭ در سه گز تن عالمی پنهان شده ٭ سبحان
انسان مظهریست که ملک وفلک وهر چه هست از برای آن آفریده چنانکه قال الله تعالی
خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا ونبی را خاص گردانید چنانکه گفت لَوْلَاكَ لَمَا
خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ وخود را از بهر آن ظاهر ساخت وکار وبار را در میان انداخت

چنانکه گفت لَوْلَاكَ لَمَا اَظْهَرْتُ الرُّبُوْبِيَّةَ ای برادر وحدت کشف نشود تا حجاب منی
از پیش برندارند و نقاب خودی از بصر بصیرت برطرف نسازند زیرا که خودے
حجاب اعظم و اکبر است از بهر آن نزد بزرگان خود پرست بدتر از بت پرست
است گفته‌اند هر که از خودی بیرون آمد جمال توحید نقد حال وی گشت رحمت
بر جانش باد که گفت ؎ خودی کفریست نفسی خویش کن زود ؛ که جز حق در حقیقت
نیست موجود ؛ ای برادر در ماه جمادی الاول تاریخ بستم خواسته بودم که اسرار
الٰهی را واضح در تحریر آرم چون در واقعه عتاب کردند دانستم که حق تعالے باظهار
راضی نیست ؎ هر که را اسرار کار آموختند ؛ مُهر کردند و دهانش دوختند ؛ ابراهیم
بن مالک که از اصحاب جنید و شاگرد حلاج بود شبی که حلاج را بدار کردند الله تعالی
را بخواب دید گفت خداوندا این چه بود که با حسین بنده خویش کردی که با هیچ بنده
خود نکردی جواب گفت که سر خود با وی آشکاره کردم با خلق بازگفت وی را اعطاے
دادم رعنا گشت خلق را با خود خواند عبد الملک که از مشایخ کرام و شاگرد حلاج بود
گفت وقتی حلاج را گفتم که ای شیخ عارف که باشد گفت عارف آن که روز سه‌شنبه
شش روز مانده از ماه ذی قعده در سنه تسع و ثلث ماته وی را بباب الطاق بغداد
برند و دست و پای وی ببرند و چشم وی برکنند و نگونسار بر دار کنند و بسوزانند
و خاک وی بر باد دهند عبد الملک گفت که چشم نهادم آن وی بود و آنچه که گفته بود
با وی بکردند شاهباز طریقت سلطان ابو سعید ابو الخیر نور الله مرقده فرموده است
که حسین منصور حلاج در علو حال است در عهد وی در مشرق و مغرب کسی چون
وی نبود ای برادر عارف کسی است که سر موی شریعت از وی فوت نشود و هرگز

در وجود نیاید که خلاف مرضی خدا و رسول خدا باشد دوستان خداوند عزوجل هرچند
که در عالم سکر باشند از ایشان چیزی صادر نشود که خلاف شریعت باشد چونکه ایشان
محفوظ اند صاحب فتوحات میگویند وقتی مرا از من بستدند روزگاری بر من گذرانیدند
که نماز میگذاردم بجماعت و امام بودم و جمیع اعمال نماز چنانچه می بایست بجای می آوردم
و مرا با آن هیچ شعوری نه که نه بجماعت و نه بعمل آن و نه هیچ چیز از عالم محسوس بایمعنی که
میگویم مرا بعد از افاقت خبر کردند نه من بخود میدانستم هرچه از من واقع شده بود چون
حرکات نایم بود که از وی صادر میشود و وی از آن آگاه نه دانستم که حق سبحانه تعالی
وقتی را بر من محفوظ داشته بود جانمن بعد از کمال بر عارفان اینست که بفقرا و مساکین
طعام دهند و خدمت ایشان کنند که جز این مرا ایشان را هیچ کاری نمانده است
و می آرند که شیخ ابو العباس آملی که غوث و قطب وقت خود بوده است در میان جمع اگر
درویشی بشب نماز افزون کردی گفتی که ای پسر تو بخسپ که این هرچه میکنند برای شما
میکنند که ویرا با این هیچ کاری نیست و بدین حاجتی ندارد و ای برادر تو هم از ایشان
هستی پس خود را از خدمت فقرا و مساکین معاف مدار و در طعام دادن ایشان
تقصیر مکن و این را بخاطر راه مده که منکران بریا و شیخی نسبت خواهند کرد رحمت بر مولوی
معنوی باد که گفت ؎ خدمتی میکن برای کردگار ٭ با قبول و رد خلقانت چه کار ٭
گر دو سه ابله ترا منکر شوند ٭ تلخ کی گردی که هستی کان قند ٭ ای برادر بعضی مردم را
گمان اینست که تلقین ذکر از مبتدعات مشایخ هست و نه چنانست بلکه بعضی صحابه
از پیغمبر علیه السلام تلقین یافته اند و ایشان از طالبان صادق و ریغ نمیداشتند چنانکه
منقول است که علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه از خدمت رسول علیه السلام بوجه

تلقین از مبتدعات نیست

تحقیق سوال کرد ای طوطی شکرستان رسالت و ای عندلیب بوستان نبوت دلنی علی
اقرب الطرق الی اللہ و افضل عند اللہ و اسہلہا علی العباد پس رسول علیہ السلام
مربع نشست و چشم پوشید و سہ بار لا الہ الا اللہ گفت و فرمود کہ یا علی چشم خود را بپوش
و سہ بار بگوی لا الہ الا اللہ گفت امیر المومنین علی رضی اللہ عنہ و حسن بصری را تلقین
کرد و کمیل زیاد را نیز چنانکہ مبتدی را باید کم خوردن و کم گفتن و کم خفتن و کم بعوام نشستن
پیشہ کند تا باقصای مقاصد صوفیان موصول گردد کہ سنت اللہ برین جاریست چون
طالب را دولت صحبت دوستان خدا دست دہد غنیمت شمردہ جان و دل را فدای
راہ ایشان کند و در جمیع احوال موافقت ایشان کند ہر چہ فرمایند ازان انکار
نیارد کہ ثمرہ انکار جز ندامت نخواہد بود می آرند کہ مولانای وجیہ الدین پایلی کہ یکی از
صحاب شیخ نظام الدین اولیا دہلوی بود قدس سرہ ہمیشہ روزہ داشت روزی
بملازمت شیخ رکن الدین ابو الفتح قدس سرہ رسید چون طعام حاضر شد شیخ رکن الدین
پارہ طعام را بدست خود گرفتہ بوجیہ الدین داد کہ بخور او گفت کہ روزہ دارم و نخورد
و بمنزل خود رفت شیخ فرمود کہ وجیہ الدین استعداد کمال داشت و برادرم مولانا
نظام الدین بمقامی رسانید کہ گذشتن ازان مقام موقوف بدین لقمہ بود ابو الفتح
خواست کہ وی را ازین مقام ترقی شود چہ کند کہ نخورد چون این ماجرا مولانا شنید
پشیمان شدہ بخدمت شیخ آمد شیخ فرمود آن وقت گذشت ؎ نخشبی وقت را غنیمت
دان ٭ گوہر وقت در بہا ناید ٭ روزی آخر وقت در نماز عصر در باغچہ نشستہ بودم
کہ سید حاتم کہ صایم الدہر بود از برای ملاقات ما آمد و مصری بسیار ہم آورد و پیش من
نہاد مصری بدست خود گرفتہ بدہن سید انداختم بخورد و ہیچ عذر نیاورد کہ روزہ دارم

وقت افطار نزدیک رسید زہی سعادتمند من سعد سعد فی بطن امه ای جانمن شیخ
ما قطب العالم شیخ عبد القدوس قدس سرہ ہر طالب کہ در خدمت ایشان میرفت میفرمودند
کہ پیش مجتبی لاہرپوری روکہ من پیر شدم وی جوانست شیخ فیض اللہ رحمۃ اللہ علیہ
کہ ہم خادم وہم داماد حضرت ایشان بود بعد از نقل شیخ قدس سرہ این درویش
را نوشتہ بود کہ چون آنحضرت این فقیر را پیراہن خود مرحمت نمودہ بجای خود نشاندند
ہر چند این فقیر لائق جاروب کشی آستانہ عالی ایشان ہم نبود و قیام نمی تواند کرد اما
بگفتہ آن حضرت و مقید شدن جمیع بزرگان شہر نشست می باید کہ شما بوقت خاص از
حق سبحانہ وتعالی دعای بخواہند کہ این فقیر را استقامت موافق مرضی حضرت شاہ جیو
روزی کناد چون فقیر شمارا بجای شاہ جیو می بیند بدین سبب چنانچہ با آنحضرت گستاخی
میکرد در خدمت شما کردہ شد دیگر شما قصد آمدن این طرف نخواہند کرد کہ آنحضرت شمارا
وصیت باین کردہ بودند کہ ہیچ جا نخواہید جنبید و برای تسلی خاطر مایان توجہ باطن شما
کفایت خواہد کرد و ہیچ گاہی نبود کہ آنحضرت از شما غافل بودہ باشند ہر وقت کہ این فقیر
میرفت احوال شمامی پرسیدند کہ فلانی چہ گونہ است اللہ تعالی استقامت روزی کناد
ای برادر ہر کہ را مہمی پیش آید چہ دینی وچہ دنیوی باید کہ بعد از فراغ فرض فجر درود
بخواند ہر قدر یکہ بتواند وہفت بار شجرۂ بزرگان را با عتقاد و اخلاص و بعجز و نیاز تا چہل
روز بے ناغہ بخواند و ایشان را شفیع کردہ سر را برہنہ ساختہ و بطریق سجدہ سر بر زمین
انداختہ نام ہر یکی ازین بزرگان را بزبان گوید الٰہی بحرمت ایشان کار و مہم این
عاجز و بیچارہ را بانصرام رسان شجرۂ بزرگان اینست شجرہ الٰہی بحرمت شاہ عبد القدوس
جونپوری قدس سرہ - الٰہی بحرمت شاہ عبد السلام جونپوری قدس سرہ الٰہی بحرمت

شاہ محمد قطب جونپوری قدس سرہ۔ الٰہی بحرمت شاہ قطب الدین سرانداز غوثی قدس
سرہ۔ الٰہی بحرمت شاہ نجم الدین قلندر قدس سرہ۔ الٰہی بحرمت حضرت پیر سید
خضر رومی قدس سرہ۔ الٰہی بحرمت شیخ عبد العزیز مکی علمدار محمد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ
وسلم جانمن اگر کسی خواہد کہ کار دین بکند پیر و مرشد را طلب کند کہ کسی خود را خود
راست کردن نتواند پیغمبر را در بابد کہ ویرا تلقین کند و جملہ راہ دین بنماید کہ از برکت
آن بمقام مردان و دیندار ان رسد یا پیر را یابد کہ خلیفہ پیغمبر است و گرنہ راہ را گم
کند و در بادیہ ہلاکت افتد و دین را بر باد دہد چنانچہ بزرگی می فرماید ؎ پیر باید
راہ را تنہا مرو ÷ واز سر عمیان درین صحرا مرو ÷ پیر مالابد براہ آرد ترا ÷ وز ہمہ
کاری پناہ آید ترا ÷ ہر کہ شد در ظل صاحب دولتی ÷ نبودش در راہ ہرگز خجلتی ÷
پیر را باید کہ اول مرید را توبہ فرماید بعدہ راہ دین بنماید توبہ بر سہ نوعیست۔ اصح
و صحیح و فاسد اصح توبہ نصوح است و صحیح آنکہ گناہ کند و پیوستہ از ترس خدای تعالی
توبہ کند اگر باز در گناہ افتد و توبہ فاسد آنکہ از زبان توبہ کند و لذت معصیت در خاطر
باشد مرید حقیقی آنست کہ قولاً و فعلاً و قالباً و قلباً متابعت پیر کند
و مرید مجازی یعنی رسمی آنست کہ متابعت پیر کند قولاً و فعلاً اگرچہ قلباً و قالباً از دست
وی نیاید جانمن پیر شرط این راہ است کہ این راہ بی رہبری بسر نتواند برد کہ این
بادیۂ خونخوار بس پُر آفت و خوف و خطر است رحمت بر جانش باد کہ گفت ؎
پیر را مگزین کہ بی پیر این سفر ÷ ہست بس پُر آفت و خوف و خطر ÷ من نخویم زین
بس راہ اسیر ÷ پیر جویم پیر جویم پیر پیر ÷ طالب را باید کہ بہر کس رو نیارد و بہر دست
دست ندہد کہ بسا کس درین عالم در ظاہر بایزید اند و در باطن یزید چنانچہ مولوی

معنوی قدس سرہ میفرماید ٭ چون بسی ابلیس آدم روی ہست ٭ پس بہر دستی نشاید داد دست ٭ دست ناقص دست شیطانست و دیو ٭ زانکہ اندر دام تکلیف است و ریو ٭ گر ترا عقل است و خردی در نہان ٭ کامل العقلی بجو اندر جہان ٭ مرید را باید کہ ہر چہ از زبان پیر شنود آنرا یاد دارد و بنویسد چندان ثواب یابد کہ در حساب نیاید و ثواب آن در دار آخرت ظاہر شود شیخ نظام الدین دہلوی قدس سرہ از پیر خود نقل کردہ است کہ میفرمود زہی سعادت آن مرید کہ ہر چہ از پیر بشنود بہوش و گوش او بدان متعلق شود و ای برادر در آثار اولیا آمدہ است چون مرید صادق ہر چہ از پیر بشنود از ہوش و گوش و آنرا بنویسد بعدہ ہر حرفی کہ بقلم آرد ثواب طاعت ہزار سالہ در نامہ اعمال او ثبت فرماید و بعد مردن جای او علیین باشد ای برادر صوفیان بعد از تلقین ذکر مرید را خرقہ می پوشانند کہ مرید ہمیشہ در حمایت پناہ آن خرقہ می باشد پیغمبر را در شب معراج خرقہ مرحمت کردند آن را خرقہ فقر گویند بعدہ سوال کردند و جواب آنرا نیز معلوم کنانیدند کہ ہر کہ از یاران تو این جواب بگوید خرقہ را بوی مرحمت کنی مصطفے صلی اللہ علیہ وسلم اول از امیر المومنین ابی بکر رضی اللہ عنہ پرسید کہ اگر این خرقہ بتو بدہم چہ کنے گفت صدق و صفا ورزم بعدہ از امیر المومنین عمر رضی اللہ عنہ پرسیدند کہ اگر این خرقہ بتو بدہم چہ کنی گفت عدل و انصاف ورزم بعدہ از امیر المومنین عثمان رضی اللہ عنہ پرسیدند کہ اگر این خرقہ بتو بدہم چہ کنی گفت سخا و عطا ورزم بعدہ از امیر المومنین علی ابن ابی طالب کرم اللہ وجہہ پرسیدند کہ اگر این خرقہ بتو بدہم چہ کنی گفت بدین عیب پوش خلق باشم آن سرور آن خرقہ از بدن مبارک برکشید و بعلے

کرم الله وجهه بخشید بعده آن سرور فرمود که مرا امر بود هر که این جواب را بگوید خرقه
بوی مرحمت بکن جانمن چند کتاب که مانده اند هر کتاب و رساله که ازان بدست آید بعقید شده
بخوان که العلم حسن و الجهل قبیح و هر طالب که پیش تو آید تعلیم زیاده کن اگر علم زیاده
داشته باشد وگرنه رسائل لابدی بیاموز که از جهل بیرون آید زیرا که جاهل درویش را
سخره شیطان گفته اند می آرند که میان دانشمند و درویش جاهل موودت بسیار بود
از قرب و اخلاص یکزمان جدائی شدند وقتی دانشمند را کاری پیش آمد که بملازمت
بادشاه رفت بعد از مدتی دانشمند بخانه آمد درویش را طلب کرد گفتند در صحرا عزلت
گرفته است خلق بسیار بروی رجوع آوردند و میگوید که بر من جبرئیل علیه السلام می آید
دانشمند باخود گفت که درویش جاهل است شیطان او را از راه برده باشد
دانشمند بر درویش رفت و پرسید چه حال داری گفت خدای تعالی از فضل
خویش جبرئیل علیه السلام را بر من فرستاد که درویش را بگو که بعبادت بسیار و مجاهده
بیشمار ما را خوشنود ساختی اکنون رنج را بگذار و از عبادت دست بدار که نماز و روزه
و تکالیف دیگر از تو ساقط گردانیدم وقت اشتها طعام هر روزه از بهشت بتو خواهد رسید
چون دانشمند این را شنید گفت امروز من و تو یکجا باشیم و احوال معائنه کنم چون وقت
طعام رسید شیطان مع طبق بر در درویش آمد از هیبت دانشمند که بذکر خدا مشغول بود
اندرون در آمدن نتوانست زمانی دانشمند ساکت شد درین میان شیطان بتعظیم
تمام مع طبق در آمد باز دانشمند بذکر و فکر مشغول گشت از برکت ذکر الله طبق از دست
وی افتاد و جمله نجس بود که در نظر جاهل طعام میشد و شیطان غائب گشت آهی برادر اگر
کسی خواهد که عمر خود را بعبادت صرف کند گو صحبت دوستان خدای عز و جل اختیار کند

حکایت دانشمند و عابد جاہل

یکساعت صحبت دوستان شرف دارد از عبادت ہفتاد سالہ آنچہ از صحبت ساعت
ایشان حاصل شود از عبادت و ریاضت و مجاہدہ ہفتاد سال حاصل نتوان کرد
می آرند کہ شیخ نظام الدین اولیاء دہلوی قدس اللہ تعالی سرہ وقتی بر حوض شمسی
گذشت اتفاقاً حسن شاعر بر کنارۂ حوض مع یاران شراب میخوردنا گاہ نظر حسن
بر شیخ افتاد و صحبت قدیم فی الفور یاد آمد و گفت ؎ سالہا باشد کہ ہم در صحبتیم ہرگز صحبتہا
اثر باشد کجاست ؞ زہد نان این فسق از ما کم نکرد ؞ فسق ما محکم تر از زہد شماست ؞
چون شیخ قدس سرہ این ابیات شنید فرمود در صحبت اثرہاست این سخن در دل حسن
چنان اثر کردہ کہ بیخود شد و زود بر پای شیخ افتاد و توبہ کرد و خدمت را لازم گرفت تا کہ
منظور نظر ایشان گردید جانمن اگر اہل فضل و صاحب طبیعت از کتب محققان خبرہا از
علم حقائق اخذ میکنند از شر نفس و ہوا پیش ہر کس بیان میکنند و خبر خود در عالم محقق
و موحد ہمیدانند و حسد و بغض و کینہ و نفاق و غیبت و شکایت را از ارکان اعظم
معرفت تصور کردہ پیش گرفتند و ہر کرا از اہل عبادت و ریاضت و مجاہدت و ذکر
و فکر و تلاوت قرآن کہ طریقہ اولیاء است بیابند ناقص میدانند و بگویند کہ از معرفت
خبر ندارند و ہرزہ گو و یاوہ گو و بدگو و بدخو را عارف خوانند سبحان اللہ عجب روزگار
است ابو الحسن صوفی کہ از مشائخ کبار و عارف وقت بود از وی پرسیدند کہ تصوف
چیست گفت اسم لا حقیقۃ و قد کان قبلہ حقیقۃ ولا اسم یعنی تصوف الکنون وجود ندارد
مگر وجود لفظی و پیش ازین وجودی نداشت مگر وجود حقیقی آری برادر درینوقت اکثر اہل
فضل طالب اصطلاح صوفیہ از بہر مجلس اغنیا شدند کہ باین وسیلہ در مجلس ایشان
جای یابیم و ایشان را محظوظ و مسرور گردانیم روزی این درویش سیر کردہ بر قصبہ گذشت
و شب دران مقام طالب علمی بجہت ملاقات آمدہ و پارہ طعام نخست چون تیار شد بطلب

من آمد وگفت که طعام را بجهت شما ترتیب داده ام که بدین سبب در منزل من تشریف
آرند و از معارف سخنان مرا بیاموزانید که دنیاداران سخن حقائق و معارف را
بسیار خوش میکنند چون طالب علم بدین نیت طعام را پخته بود نرفتم و نخوردم آبوبکر وراق
قدس الله سره فرمود عارف نبود آنکه علم معرفت گوید پیش ابنای دنیا ای برادر انسان
چنان جوهر قابل است بهرچه رو آرد همان میشود بل ازو ترقی کند و اگر بخباثت و
شقاوت رو آرد در معنی از عزازیل ترقی کند و اگر بعبادت رو آرد از جبرئیل بگذرد
که ملک بدان پاکی محتاج دعای وی شود می آرند که روزی مسافری از راه دور در
خدمت خواجه عبدالخالق غجدوانی آمده بود ناگاه جوانی خوبصورت نزدیک خواجه آمد
والتماس دعا کرد خواجه دعا فرمود آن جوان بامید رسید آن مسافر پرسید که این جوان
چه کس بود خواجه فرمود که ملک بود که مقام وی در آسمان چهارم بود بسبب تقصیری
از مقام خود دور افتاد بآسمان دنیا آمده بفرشتگان دیگر گفت که چه کار کنم تا حق تعالی مرا
بهمان مقام رساند فرشتگان ویرا اینجا نشان دادند آمد و دعا درخواست کرد دعا
کردیم اجابت شد بمقام خود رسید جانمن انسان شدن محالست درین هزاران
یک انسان میشود اگر دریا سیاهی و هفت طبق زمین و آسمان کاغذ گردد و جمله اشجار
عالم قلم شوند حقیقت انسان در تحریر نتوان آورد که الانسان سری و انا سره
ای برادر دوستان خدای عز و جل را از زبان خلایق خلاص نبود مدح و ذم از غلبه
محبت و عشق یک می نماید در نظر ایشان تو نیز از خدا خواه که حق تعالی ترا باین مرتبه
رساند رحمت بر جانش باد که گفت ؎ مدح و ذمت گر تفاوت میکند :: مشرکی باشد
که او بت میکند :: روزی شخصی بمن نوشت که فلان شیخ در خدمت تو بود که من پرسیدم
حضور من چیزی نالایق گفتن گرفت که نباید و نشاید در جواب او نوشتم که زهی سعادت

این درویش مردم صلحا بدین سبب یاد میکنند و تام مرا بر زبان میرانند صاحب فتوحات
میگوید که ابو اسحاق بن ظریف قدس سرہ کہ از بزرگترین مشایخ است میگفت کسانیکه
مرامی شناسند ہمہ اولیا اللہ اند گفتند چون چنین است یا ابا اسحاق گفت زیراکه
ایشان از دو حال بیرون نیستند یا آنست که در حق من خیر و نکوی میگویند یا غیر آن
اگر چنانچه در حق من خیر میگویند مرا صفت نمیکنند مگر بانچه صفت وی شدہ است
واگر چنانچه در محل آن صفت نبودی و موصوف بہ آن نگشتی مرا بآن صفت
نہ کردی پس این شخص نزدیک من از اولیا اللہ است واگر چنانچه در حق من
بد میگویند وی صاحب فراست وکشف است خدای تعالی وی را بر حال من
اطلاع دادہ است پس آنکس ہم از اولیا اللہ است ای برادر اگر کسی ہفتاد
ہزار بار کلمہ لا الہ الا اللہ بگوید و ثواب آن را بمیت بخشد اگر میت اہل عذاب باشد
نجات یابد و اگر از اہل نجات باشد درجات یابد شیخ ابو الربیع بانقی رحمۃ اللہ علیہ
کہ از کبار وقت خود بود گفت کہ من ہفتاد ہزار بار ذکر لا الہ الا اللہ گفتہ بودیم لیکن
بنام کس معین نکردہ بودیم روزی بر مائدہ طعام حاضر شدیم با جماعت و با ایشان کودکے
صاحب کشود بود آنوقت آن کودک دست بطعام برد تا بخورد ناگاہ بگریست گفتند
چرا گریستی گفت اینک دوزخ مشاہدہ میکنم و مادر خود را در وی بعذاب می بینم
شیخ ابو الربیع گفت در باطن با خود گفتم خداوندا تو میدانی کہ ہفتاد ہزار بار کلمہ
لا الہ الا اللہ گفتم آن را بجہت آزادگی مادر این کودک از دوزخ معین کردم گفت چون
من این نیت در باطن خود تمام کردم آن کودک بخندید و بشاشت نمود گفت مادر خود را
می بینم کہ از آتش دوزخ خلاصی یافتہ الحمد للہ پس بطعام خوردن مشغول شد شیخ
ابو الربیع میگوید کہ مرا صحت خبر نبوی علیہ السلام در باب ثواب کلمہ بکشف کودک

معلوم شد و صحت کشف آن کودک مخبر نبوی صلی الله علیه وسلم جا آمن چون براجگیر
بروی وخواهی که چند روز بگذرانی البته در روزی یکدو بار بزیارت برهان العارفین
سلطان العاشقین مخدوم العالم بندگی شیخ اخی جمشید قدس سره خود را برسانی
و در روضه منوره ایشان مشغول شوی که در زیارت اولیار فوائد بسیار است این
درویش را قطب العالم شیخ عبد القدوس قدس سره جاروب کشی آستانهٔ عالی
شیخ الاسلام شیخ عبد الرحمن جانجاز لاهرپوری نور الله مرقده فرموده بودند و نیز گفته
فرستادند که مجتبی نزدیک آستانهٔ ایشان باشد که در روز دو مرتبه بزیارت ایشان رسد
وبحسب الحکم شیخ قدس الله سره قبل ازین اکثر اوقات بزیارت میرفتیم و دران مراقبه
میکردیم و ذوق می یافتیم درویشی از خدمت شیخ رکن الدین علاء الدوله نور الله مرقده
پرسید که چون این بدن را در خاک ادراک نیست و بدن یکیست یا روح از وے
مفارق شده و در عالم ارواح حجاب نیست چه احتیاج است بسر خاک رفتن
و فائده چیست در هر مقامیکه توجه کند روح بزرگی همچنان باشد که بسر خاک رفته
شیخ فرمود فائده بسیار است یکی آنکه چون بزیارت کسی میرود چندانکه میرود توجه او زیاده میشود چون
بر سر خاک میرسد وبحس مشاهده میکند خاک او را حس او نیز مشغول او شود وبکلی متوجه
میشود فائده بسیار باشد دیگر آنکه هرچند که ارواح را حجاب نیست و همه جهان او را
یکی است اما در بدنیکه هفتاد سال محبت با وی داشته باشد و بدن محشور او که بعد از
حشر ابد الآباد خواهد بود آنجا باشد که بآن موضع نظر و تعلق او بیشتر بود که مواضع دیگر پس حکایت
کرد که یک نوبت در خلوت جنید قدس الله سره بودم و از خلوت وی ذوق تمام میرسید
بسبب جنید که دران خلوت بود بیرون آمدم و بر سر خاک وی رفتم آنجا ذوق نیافتم
این معنی را بخدمت شیخ قدس سره بگفتم فرمود که آن ذوق بسبب جنید یافتی یا نه گفتم بلی

گفت که در مواضع که در عمر خود دیده است که چند نوبت آنجا بوده باشد وقتی و ذوقی حاصل بوده باشد در مدتی که چند سال دایما با او محبت داشته بود داعی باشد که ذوق بیشتر حاصل شود اما شاید که بسبب مشغولی حس بر سر خاک در توجه تقصیری افتاده باشد آخر در خرقه که اهل دلی پوشیده باشد ذوق آن مشاهده میتوان کرد و بدن نزدیک تر است و فوائد زیارت بسیار است کسی اینجا توجه کند بروحانیت مصطفے علیه السلام فائده یابد اما اگر بمدینه رود روحانیت مصطفے صلی الله علیه وسلم از رفتن او و رنج راه او با خبر باشد چون آنجا رسد مجلس بیند روضه پاک آنحضرت را و بکلی متوجه شود فائده آنرا با فائده این چه نسبت و اهل مشاهده را اینمعنی تحقیق باشد ای برادر منتهی را هیچ چیز زیان ندارد چه ملک و چه زن و چه فرزند چنانچه بزرگی میفرماید ع چیست دنیا از خدا غافل شدن :: نی قماش و نقره و فرزند و زن :: مبتدی را طعام لذیذ و آب سرد زیان دارد تا بملک و مال و فرزند چه رسد می آرند که مردی مبتدی را در سفر همراه شیخ اتفاق شد هر دو بجای رسیدند که وادی بس تاریک و سیاه پیدا شد مرید چون زر پنهان داشت از شیخ پرسید که بکدامی راه رویم شیخ فرمود زر را بینداز و از هر راه که دانی برو خوش گفت آنکه گفت ع حب دنیا ذوق ایمانت برد :: آرزوی آن زن توجانت برد :: چیست دنیا آشیان حرص و آز :: ماند از فرعون و از نمرود باز :: تا نگردانی ز ملک و مال روی :: یک نفس ننمایدت این حال روی :: روی یک ساعت بگردان از همه :: تا شوی فارغ چو مردان از همه :: جانا از صاحب دیده هرچه بینی انکار نیاری هرچند خلاف در نظر نماید بعضی از ایشان از خلق میگریزند و بعضی می آویزند و بعضی شب و روز در گفتگو میباشند و بعضی خاموش و بعضی در شب خواب هم کنند و بعضی همه شب بیدار میباشند و بعضی از خلق چیزے میگیرند و بعضی نمیگیرند و بعضی دریوزه میکنند و بعضی نمیکنند و بعضی بر معلوم نشسته اند

وبعضی بر توکل غرض آنکه هرچه از صاحبدلان آید راست ودرست است وهرکه از ایشان نباشد بصورت وبلباس خود را نمود ار میکند هرچه کند بر و وبال است تاکسی را بینائی کمال نباشد که عارف را از ناقص جدا تواند کرد از خدمت ایشان روی نگرداند شاید که از ایشان کسی عارف وصاحب دل باشد وهر کرا بینائی کمال باشد وبتواند که عارف را از ناقص جدا بکند آنکس را میرسد هرچه داند بکند که او دیده کار خواهد کرد نقل است که شیخ الاسلام شیخ عبد الرحمن جانباز لاهوری قدس سره در آستانهٔ عالی خود با مریدان نشسته بود که درویشی عریان رسید ورو بخانقاه نهاد شیخ قدس سره فی الفور فرمودند که ویرا بیرون بکنند مریدان بیرون کردند اما بانکار تمام که این درویش مسکین وغریب ونامراد مینماید وشیخ از خانقاه بیرون میکنند آن درویش از انجا رفت ودر خانقاه شخصی دیگر فرود آمده شکایت کرد چون آن شخص در خدمت شیخ قدس سره اخلاص نمیداشت بسبب شکایت درویش را خوش ساخت وبتواضع ومدارات پیش آمد درویش شب را بعزت گذرانید چون صبح بر آمد درویش با صد جوش وخروش وحیله دیگر فریاد بر آورد که ای مسلمانان گواه باشید که این صاحب خانقاه اشرفی از ما دزدیده است وبخانه برده مارا خراب کرد وتاراج ساخته است ونزدیک بود که این قصه را پیش حاکم برد که صاحب خانقاه عزیزی را بخدمت شیخ فرستاد که ماجرا را بعرض رساند پیش از رسیدن آن شخص شیخ قدس سره بمریدان فرمودند درویش عریان که بوقت شام اینجا آمده بود ویرا بیرون کردیم در خانقاه فلان شخص است آن را بتهمت دزدی گرفتار ساخته نزدیک بود که بحاکم بر دبر وید وصلح کنید مریدان رفتند وآن شخص را از راه گردانیده همراه بردند که شیخ یار ادر پی مهم این فرستاده است ای برادر لازم است که اولیا او لیا را بشناسند چه اگر نشناسند چه باک که خضر علیه السلام

نقیب اولیا است همه را نمیتواند شناخت بلکه خضر علیه السلام نقیب از اولیای عاشقان است نه معشوقان و معشوقان را جز حق سبحانه دیگر کس نداند و نشناسد اولیای تحت قبائی لایعرفهم غیری در باب ایشان است قطب العالم شیخ عبد القدوس نور الله مرقده از ایشان بودند ابراهیم خواص قدس سره فرموده که در بعد ادبودم بر کناره دجله وضو می ساختم کسی را دیدم که از انجانب دجله برروی آب می آید روی بر زمین نهادم و گفتم بعزت وجلال تو که روی برندارم تا این مرد را ندانم ابراهیم بن عیسی را دیدم که بیامد مرا بجنبانید و گفت هرگاه که خواهی که کسی از اولیای حق را بشناسی این را بگوی هو الاول هو الآخر هو الظاهر هو الباطن و هو بکل شئ علیم حمد مر خدا را که این ضعیف و نحیف را بر احوال اکثر اولیای خویش اطلاع داد و حقیقت ایشان کشف گردانید و بشرف مقام ایشان رسانید الله تعالی آن برادر و جمیع طالبان را بر جادهٔ شریعت استقامت کرامت کناد بحرمت النبی و آله الامجاد بالنون والصاد

مکتوب پنجم بنام شیخ مسطور در باب فریفته و مغرور شدن بعض طالبان بکمالات وغیره و نرسیدن بمعرفت حق که مراد اصلی است و غلبه نماے سلوک

بسم الله الرحمن الرحیم - بحر الحقائق والمعارف معدن شریعت نبوی متابع سنت مصطفوی شیخ عبد الرسول گهندوی سلمه الله تعالی امن الآفات از درویش مجتبی بن مصطفے معروف بجا دعای تحیه موصول باد آی جانم از برادران یکی از تفرقات این راه گذشته بخدا میرسند بعضی از غیب چیزهای عجائب و غرائب دیده فریفته شدند و مقام کردند و از ان نگذشتند و بعضی در عالم ارواح افتاده و از ان نگذشته و بعضی از هر ذره ذکر بلغات مختلفه شنیدند و آنرا مقصود اصلی پنداشته مقام کردند و بعضی بر خاصیت اشمار بکشف مطلع شدند و آنرا کمال دانسته مقام کردند و بعضی از درختان و گیاهان شنیدند که من فلان علت را

نفع میرسانم وفلان ضرر را دفع میگردانم واز من طلا ونقرہ میشود آنرا کمال دانستہ
وخودرا کامل پنداشتہ مقام کردند وبعضی در تصور اسمای الٰہی چنان مستغرق شدند ولذت
گرفتند کہ ازان گذشتن نتوانستند کہ بمسمی رسند بیت اسم خواندی رو مسمی را بجو: مہ ببالا
دان نہ اندر آبجو: وبعضی باطلاع دل برحقیقت مردم شاد شدند از غرور در جامہ نہ گنجیدند
وخودرا جنید وبایزید وقت فہمیدہ مقام کردند وازان نگذشتند کہ بخدا رسند وخدا را
شناسند کہ از بہر آن حق سبحانہ ایشان را آفریدہ است چنانکہ فرمودہ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ
وَالْاِنْسَ اِلَّا لِیَعْبُدُوْنِ ای جانمن اطلاع بر دلہا کافران را نیز میشود واین ثمرہ
ریاضت است آئینہ دل صاف از ریاضت میشود چون آئینہ دل صاف شد ہرچہ
درونہای مردم است بر آئینۂ دل آن صاحب ہویدا گردد روزی یاری بمن گفت کہ
در جونپور درویشی از ہندوان بود چون تعریف وی شنیدہ بودم بوی رفتہ ہر خطرہ وخیال
کہ در دل من سرزد فی الفور گفت حیران شدم بخاطر رسید اگر اینچنین مردم مسلمان شود بہتر است
گفت کہ مسلمان خواہم شد ای جانمن ہمچنین چیزہا طالبان را وسالکان را از مقصود اصلی
بازمیدارد ونباید کہ باین چیزہا فریفتہ شود ودل بہ بندد وہمچو شما طالب حق بلند ہمت باید
کہ این چنین چیزہا را الشب پانزدہ بمقصود اصلی بہرہ مند شود عاقبت وخاتمت بخیر باد

مکتوب ششم باسم شیخ موصوف در باب قیام مشغولی حق در صحت و
بیماری ورنج وراحت واخفای راز از نامحرمان بتائید قول جنید رح

بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ مکتوب مرغوب محبت اسلوب معدن الحقائق والمعارف اخوی
شیخ عبدالرسول سلمہ اللہ تعالیٰ من الآفات در عین نگرانی رسید بمطالعہ آن مسرور گردید
از درویش مجتبٰی معروف بجالاہرپوری دعای مشتاقانہ موصول باد آی برادر کمال مرد
آنست کہ در صحت وبیماری جز حضور یاری نباشد جنید قدس سرہ گفت کہ ذوالنون گفت

سه سفر کردیم و سه علم آوردیم در سفر اول علمیکه خاص و عام پذیرفت و در سفر دویم علمی آوردم که
خاص پذیرفت نه عام و در سفر سوم علمی آوردم که نه خاص پذیرفت نه عام فبقیت شدیدًا اجریدًا
وحیدًا شیخ الاسلام قدس سره گفت که اول علم توبه بود که آنرا خاص و عام قبول کردند و دوم علم توکل
و معامله محبت که خاص قبول کردند نه عام سیوم علم حقیقت بود که نه لطافت علم و عقل بود خلق
در نیافتند وی را مهجور کردند و بروی بانکار برخاستند تا آنگاه که از دار دنیا برفت معلوم آن
برادر باد که علم حقیقت با هر کس گفتن روا نیست جز با اهل اگر با نا اهل گوید در دنیا وی را بکفر
و زندقه نسبت کنند و بعضی نسخه که مانده اند مقید شده بخوانند که شما را هیچ غم نیست برادران
شما جوان مردان هستند که هر یک را قاضی جیو میتوان گفت ای برادر در مکتوب بود که بعد
از عرس مخدوم العالم روانه به لاهرپور شود شما را هیچ احتیاج نمانده که تشریف شریف بیارند بحکم المرء
مع من احب من و شما یکجا ام لیکن رضامندی مفتی زمانه و شیخ راستان قاضی جیو در این
درویش چنان است که کتب چند باقی مانده اند برای نفع دیگران مقید شده بخوانند
و هم رضامندی برادران درین خواهد بود و این فقیر همیشه قصد داشت که بزیارت
مخدوم العالم شیخ اخی قدس سره برسد چون موقوف بروقت است قصد ما هیچ هیچ است الحال
دو قصد دارد یکی زیارت مخدوم و دیگر فاتحه قاضی جیو الله تعالی میسر کناد و عاقبت و خاتمت
آن برادر بخیر باد هرگز قصد آمدن این طرف نخواهند کرد و در ارشاد و تلقین و خواندن مقید
باشند انشاء الله تعالی در میان دو چهار ماه اگر خواهش فقیر موافق ارادت الهی ست البته میرسد

مکتوب هفتم باسم شیخ مذکور در باب مقید بودن بشرع و معرف بودن بعجز و قصور خود در عبادت و معرفت

بسم الله الرحمن الرحیم ـ مکتوب مرغوب اخوی حقائق و معارف آگاه شیخ عبدالرسول متع الله المسلمین
بطول بقائه خوشوقت رسید بمطالعه آن خوشوقت گردید الحمد لله که این طرف خیر است و
خیریت ایشان همیشه مطلوب تا ادراک ملاقات صوری بخط و کتابت مسرور میکرده باشند

ای برادر صدیق است که سر موی از متابعت آن سرور تخلف نورزد و هر که متابع تر مرتبه
او عالی تر هر چند که کس زاهد عابد متقی باشد تا که بخود است از خدا دور است و از لذت
عبادت محروم و از دانستن شریعت معذور و هر که بحقیقت رسید شریعت را عین حقیقت
دانست اینمعنی بقیل وقال نتوان یافت و این حقیقت را بگفتگو نتوان شناخت مگر بکشف
و این محض فضل حق سبحانه تعالی است بر هر که خواست کشف گردانید و بر هر که خواهد کشف
گرداند و علامت دانستن شریعت عین حقیقت بکشف اینست که لمحه و لحظه از ریاضت
و عبادت و مجاهده خالی نباشد و عمداً سر موی از شریعت تجاوز نه کند و عمر عزیز در عبادت
و عبودیت صرف کند که مرضی و سنت رسول است و هر درویش که دعوی معرفت کند
و از معانی مذکور خالی باشد محض مدعی و کذابست و بنده ازو معذور و مقهور است ای
برادر هر کرا معرفت بیشتر عجز و نیاز افزون تر است که آن سرور انبیا علیه السلام با آن
کمال و جمال که هیچ ملک مقرب و نبی مرسل را نبود بعد از فرائض بعجز و نیاز گفتی که
مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ وَمَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ رحمت بر جانش باد
که گفت ؎ چون سزد از انبیا و از رسل ٭ هیچکس از جزو ولی از کل ٭ جمله عاجز زدی
برخاک آمدند ٭ در خطاب ما عرفناک آمدند ٭ منکه باشم تا زنم لاف شناخت ٭ آن شناخت
اورا که جز باوی نساخت ٭ آری هیچکس را بکمال کنه ایزد بیچون راه نه و هیچ یکی از حقیقت
وی آگاه نه هر که شناخت مجمل شناخت نه مفصل خوش گفت آنکه گفت ؎ سوی کنهش
هیچکس را راه نیست ٭ ذره از ذره آگاه نیست ٭ آگه اند از روی این دریا بسی ٭
لیکه آگه نیست از قعرش کسی ٭ جانمن خود شناسی خدا شناسی است مَنْ عَرَفَ نَفْسَهٗ
فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهٗ خوش گفت آنکه گفت ؎ انچه دانی انچه گوئی آن توئی ٭ خویش را بشناس
صد چندان توئی ٭ گر تو هستی مرد کلی کل ببین ٭ کل طلب کل باش کل شو کل گزین ٭
ای برادر مقصود و مطلوب جمله طالبان و سالکان معرفت خداوند عز و جل است چون

این حاصل شد کشف و کرامت و مواجید اگر ظاهر نشود گو نباش خدا را بشناس به کشف و کرامات چه احتیاج که وی عین کرامات است بلکه به از کرامات الله تعالی آن برادر را بر جاده شریعت استقامت کرامت کناد هیچ مرتبه بالاتر ازین نیست که متابعت حبیب حق میسر آید جائمن آخر شب اذکار میکرده باشند و از ان مترس که بریا و شیخی نسبت خواهند کرد خدمتی میکن برای کردگار :. با قبول ورد خلقانت چه کار :. گر دو سه ابله ترا منکر شوند :. تلخ کی گردی چو هستی کان قند :. پیروی پیغمبر استی ره سپر :. طعنهٔ خلقان همین بادے شمر :. آن خداوندان که لفظی گفته اند :. گوش بر بانگ سگان کی برده اند :. بانگ سگ هرگز رسد در گوش ماه :. خاص ما هی کو بود خاص اله :. ای برادر اگر کسی گوید که من در واقعه چنین وچنان دیده ام و مرا چنین حکم شد اگر زود بمجرد آن حاصل شود بدانکه عطاست و خیال بود که دیر انمودار شده است جائمن در خواندن مقید باشند و چند کتاب که باقی مانند بکرم الله مقید شده زود بخوانند درین باب تغافل جائز ندارند هر چند که عوام الناس لج دندا ما هیچکس برنده نبود که بخدمت شریعت پناه میان قاضی جیو رسانند دعای این فقیر را بخدمت قاضی جیو رسانید و جمیع برادران خود را نیز عاقبت و خاتمت بخیر باد

مکتوب هشتم باسم شیخ مذکور در باب حقائق توحید و بیان مقامات وی و انواع توحید و دیگر حقائق و معارف و نصائح در باب سلوک

بسم الله الرحمن الرحیم - اخوی حقائق و معارف آگاه سلطان العاشقین شیخ عبد الرسول را از تلهفات و تاسفات مصئون داشته حقیقت مبدء کشف گرداناد آن برادر قول سید الطائفه بلا تامل بداند آن قول اینست التوحید یضمحل فیه الرسوم و یندرج فیه العلوم و یکون الله کما لم یزل تا که سالک بکشف مبدء نداند مقلد است نه موحد ای برادر کسی که بمطالعه کتب محققان خود را محقق داند محقق نیست مقلد است نه موحد و در توحید رسمی افتاده اند نه در توحید علمی تا بجای چه رسد برادر من عارف هرگز محتاج دلیل نباشد اگر بود برای

فہمانیدن دیگران کہ در توحید علمی افتادہ اند و محتاج دلیل گشتہ اند و از معارف عارفان صاحب
کشف محروم شدند ؎ پای استدلالیان چوبین بود ٭ پای چوبین سخت بے تمکین بود ٭ در
معرفت توحید علمی ہم نادر است و تا بتوحید حالی چہ رسد اکثر مردم نظن توحید علمی بلکہ توحید
حالی در توحید رسمی افتادند و گمان بردند کہ بکمال رسیدم و شہد مشاہدہ چشیدم پس میباید
کہ آن برادر طالب معارف عارفان بکشف شود نہ بمطالعہ فصوص و فتوحات و ہر چہ بمطالعہ
کتب محققان معلوم گردد محض خیال است نہ کشف و بعضی مردم کہ از راہ باطن خبر دار از
این راہ کشف دانستہ اند و ندانستہ اند کہ کشف اولیای نامدار و عارفان صاحب اسرار
دیگر است کہ بعد ریاضت شاقہ بتوجہات مرشدان در ایشان ظاہر گشتہ کہ بدان نور کشف
حقائق اشیا کماہی بر ایشان ظاہر شدہ و اثنینیت اصلا در بصیرت نماندہ ای برادر عارفان
کہ بمبدا رسیدہ اند و دران دریا مستغرق شدہ اند و محو شدہ از امتیاز گذشتہ اند و بی نام
و نشان شدہ اند چون باخود آمدہ اند از ان بی نشان نشان یافتہ اند و فصوص و فتوحات
را حال خود دانستہ اند و زبان خود فہمیدہ اند پس ای برادر ماہیت عالم بر صاحب کشف
مخفی نخواہد بود و انصاف ہم از ان مطلوب است کہ بدین درجہ رسیدہ اند عاقبت بخیر باد

مکتوب نہم باسم شیخ مذکور در باب آنکہ اولیای اللہ را اکثر مردم زمانہ بد میگویند و ہیچکس از زبان خلق محفوظ نماندہ اینست

بسم اللہ الرحمن الرحیم - اللہ تعالی حقائق و معارف آگاہ شیخ عبد الرسول را سلامت دارد
ای برادر شاہ قلندر بجز در رسیدن برسید ند کہ بعضی مردم میان محمد یوسف راجنان و چنین
میگویند راست است یا دروغ گفتم از زبان کسی این سخن نشنیدہ ام و ہرگز پیش من
ہیچکس ہمچنین نگفتہ مگر از شما می شنوم شاہ قلندر حیران شدند کہ ہمچنین مردم مفتری و یاوہ گو
درین عالم موجود ہستند کہ در حق پاکی و صالحی و خدا شناسی افترا و بہتان میکنند ای برادر
شما میدانید کہ ہیچکس از ام المومنین عائشہ رضی اللہ عنہا بہتر نیست در حق او

منافقان چه بهتان عظیم کرده اند و چیزها گفته اند که نباید و نشاید اگر بر من و بر تو و
بر میان یوسف کسی بهتان کند و خود بخود چیزها بترا شد چه باکست ای برادر درویشی
را از حسد حاسدان و از نفاق منافقان گریز نه گویند که تا کسی بزرگ نشود
هیچکس حسد وی نکنند تا که در خانه متاع نباشد و زد نیاید چون در خانه متاع شد
از هر طرف وزدان پیدا شدند خواه متاع بدست آید یا نه البته وزدان قصد
میکنند همچنین چون کسی صاحب نعمت شد از هر طرف حاسدان و منکران پیدا
آیند می باید که درویش شکر گوید محسود شدن کاری بزرگ است چنانچه آن سرور
فرموده اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي مَحْسُوْدًا وَّلَا تَجْعَلْنِي حَاسِدًا خوش مولوی
معنوی میفرماید ؎ خود حسد نقصان و عیب دیگر است ٭ بلکه از جمله بدیها بدتر است
آن ابوجهل از محمد ننگ داشت ٭ از حسد خود را ببالا میفراشت ٭ بوالحکم نامش
بوده بوجهل شد ٭ ای بسی اهل حسد نااهل شد ٭ خاتمت بخیر باد بالنون و الصاد

مکتوب دهم باسم شیخ مذکور در باب اظهار حالات اسرار الٰهی
که بر خود وارد میشوند بمقتضای واما بنعمت ربک فحدث

بسم الله الرحمن الرحیم - از درویش مجتبی معروف بمجالاهرپوری بخدمت حقائق و
معارف آگاه شیخ عبد الرسول دعای مشتاقانه موصول باد بر ضمیر آن معارف آگاه
هویدا باد که چندان اسرار الٰهی برین فقیر ظاهر شده اند و میشوند که در عالم گوش
نیست که آنرا بشنود و طاقت شنیدن آن دارد ؎ با که گویم در جهان یک گوش
نیست ٭ ای برادر عالمان بسیار و عاقلان بسیار و زاهدان بسیار و عابدان بسیار
و عاشقان و معشوقان بسیار حلال خوران بسیار صاحب کرامات بسیار اما عارف
اسرار نادر است نادر است الله تعالی آن برادر را بدین درجه رساند
که کلام محققان را کلام خود داند ای برادر این فقیر آنچه نوشته بحکم آیه کریمه واما بنعمت

ربک فحدث دیگر آنکه اشتیاق راشرحی نیست الله تعالی بوجه احسن میسر گرداناد برادر را میباید که سعی بلیغ کنند که زود از تحصیل فارغ شوند عاقبت بخیر باد

مکتوب یازدهم باسم شیخ مذکور در باب آنکه هر کسی را با حق وصالی است بقدر قابلیت خود و طلب مرشد کامل

بسم الله الرحمن الرحیم - اخوی اعزی بحر الحقائق شیخ عبد الرسول کھپندوی بمرضیات ایزدی بوده خوشوقت باشند از درویش مجتبی عرف مجا لاهوری بیتی چند مطالعه نمائید ے هر یکی را دان وصالی هر زمان ✻ آن بداند تا نداند ای جوان ✻ هر که داند او کمال آرد بدست ✻ تو یقین دان کو محال آرد بدست ✻ این سخن در خور محقق گفته شد ✻ در معنی بهر وی خود سفته شد ✻ جانم محقق پیر است از تصرف ے در سرا باشد تصرف دو جهان ✻ کی تو باشی چون محقق ای جوان ✻ پس محقق را بدان ای دلبرا ✻ هست برتر از تصرف دو سرا ✻ کی شناسد مر محقق را کسی ✻ گرچه گردد کس درین عالم بسی ✻ آن همار است آن همار است آن همار ✻ تو طلب کن آن همای خوش لقا ✻ گر ببیند از همار سایه ✻ شاه گردد مفلسی بی مایه ✻ جانم بعضی اسرار تعلق بحضور دارد وقتیکه اشاره خواهد شد شما تشریف خواهند آورد کلام زبدة المحققین شیخ محی الدین ابن عربی دیده باشند که از وی هیچ کس بهتر نگفته و ننوشته حقیقت کما ینبغی از ملاقات ظاهر خواهد شد ے هر ولی کو بر دل آن سرور است ✻ در حقیقت آن ولی پیغمبر است ✻ معنی این بیت بس مشکل است بتفکر ظاهر خواهد شد متابعت رسول الله صلی الله علیه وسلم بهمه حال میباید هر که متابع تر مرتبه او عالی تر دولت معرفت مزید باد والسلام والاکرام ✻

مکتوب دوازدهم بنام شیخ ابو نجیب عثمانی ساکن امیٹھی در باب آنکه اکثر اهل زمانه حاسد اولیای الله میباشند

بسم الله الرحمن الرحیم - عاشق سبحانی شیخ ابو نجیب عثمانی ساکن قصبه امیٹھی سلمه الله تعالی

من الآفات از درویش مجتبی بن مصطفی معروف بجالاهرپوری دعای تحیه موصول باد
مکتوب مرغوب آن برادر در عین اشتیاق رسید بمطالعه آن مسرور گردید مندرج
بود که حاسدان نمیخواهند که مارا استقامت شود هرگاه که بسیار چیزها را انبیا علیهم السلام
که اشرف المخلوقات بودند خواستند که شود نشد وبسیار چیزها خواستند که نشود شد پس
خواستِ من و تو خصوصاً خواست حاسدان و بدخواهان چه طور خواهد شد لیکن
در طاعت و عبادت و در ذکر و فکر باش و دل را قوی دار تا از پردهٔ غیب چه ظاهر شود
بر آن برادر واضح باد که هرکه را حق سبحانه تعالی مقبول گردانید او هرگز مردود نخواهد
شد و هرکرا مردود گردانیده او هرگز مقبول نخواهد شد و هرچه در باب کسی در ازل
رفته هرگز بحسد حاسدان و تقریب بدخواهان در استقامت وی قصوری و فتوری
نشود و اگر در باب کسی پریشانی و بی جمعیتی رفته هرگز بامداد دوستان و خیرخواهان
وی را جمعیت نشود هرگاه که همچنین شد پس آن برادر خاطر را جمع کرده و دل را قوی
داشته همیشه با حق باشند که مَن لَهُ المَولیٰ فَلَهُ الکُلُّ واقع است ؎ هر کرا او ست
کل او را بود ؛؛ هفت دریا نیز پل او را بود ؛؛ و دیگران برادر را معلوم باد که محسود شدن
کاری بزرگتر و نعمتی عظیم است لهذا شاه مرسلان فرموده اند اَللّٰهُمَّ اجعَلنِی مَحسُودًا
وَّلَا تَجعَلنِی حَاسِدًا چون آن برادر صاحب نعمت شد محسود گشت
و هرکه صاحب نعمت شود البته محسود خلق گردد می باید که آن برادر این نعمت
عظیم القدر را شکر بجا آرد وجانمن اولیا را در حین حیات از دو جماعه چاره نه یکی
منکران و دیگر معتقدان بسبب اعتقاد دوستان حق سبحانه بثواب
میرسند و همه حسنات در نامه اعمال ایشان درج میکنند و در قیامت حشر ایشان
با دوستان حق سبحانه تعالی خواهد شد و بسبب انکار منکران و بدگویان و حاسدان
اولیا رضوان الله علیهم اجمعین به ثواب میرسند و همیشه حسنات در نامه اعمال

ایشان درج میشود وسیآت در نامۂ اعمال منکران وبدگویان وحاسدان واین
جماعه داخل عاصیان میشود وحشر ایشان بعاصیان خواهد شد زہی کمال وبزرگی
آن مشایخ که بعد از نقل وی یک جماعت از و منکر باشند وبد ابد گویند وبدان
سبب ثواب بر روح آن مشایخ میرسیده باشد وملک حسنات را همیشه در
نامۂ اعمال اومی نوشته باشند چنانچه از متقدمین شیخ محی الدین بن العربی قدس سره واز متاخرین
شیخ عبد الرحمن جانباز لاهرپوری قدس الله سره عاقبت وخاتمت آن برادر بخیر باد

مکتوب سیزدهم نیز بنام ایشان درباب اینکه تلاش معاش برای فرزندان ومتعلقان جائز است تا بفراغ خاطر بیاد حق مشغولی دست دهد وبدین سبب دوستی اغنیا ضرورست

جامع المعقول والمنقول شیخ ابونجیب ساکن امیٹھی سلمه الله تعالیٰ من الآفات از
درویش مجتبی لاهرپوری دعای تحیه موصول باد بعضی درویشان بجهت وابستگان
ومتعلقان که خدمت ایشان من حیث الشرع فرض است بملوک واغنیا رجوع
آورده وجه معیشت را بجهت این جماعت که عین جمعیت خود است حاصل میکردند
وبفراغ خاطر در طاعت وعبادت مشغول شدند بدین نیت تلاش وجه معیشت داخل
طاعت وعبادت است در حدیث نبوی است که النیة خیر من عمله در واقع همین نیت
است واگر بدین نیت درویش بر اغنیا رووی را دوست دارد گویا که برای خدای
عزوجل بروی رفته ووی را دوست داشته شیخ الاسلام شیخ عبد الرحمن قدس سره جانباز نوشته
اگر زاهد تونگر را دوست دارد بسبب آنکه او را نفع میدهد وا و بفراغ خاطر در طاعت
مشغول میباشد این دوستی هم برای خدا باشد جانمن الله تعالیٰ محبت را محنت
مقرون گردانیده وگنج را در کنج بلا نهاده تا هر سفله دعوی محبت نکند وهر بوالهوس
هوس گنج نکند شیخ الاسلام شاه عبد الرحمن قدس سره جانباز نوشته که در شمس المجالس آورده که

آن دوازده هزار کرم که همه گوشت اندام ایوب خوردند چون گوشت بآخر رسید هم یکدیگر را بخوردو تا سه کرم ماندند چون ایوب برزمین زد سه کرم ازو جدا شدند یکی در هوا شد نحل انگبین گشته که در وی شفا بود و دیگری در خاک افتاد کرم ابریشم گشت که اهل لباس دنیا بود و یکی در آب افتاد و علقه گشت که سبب راحت علتها بود پس ابر سفید ملخ زرین بیارید جبرئیل آمد هفتده حله گوناگون او را پوشانید و تاجی مرصع برسر او نهاد و نعلین ذهب در پای کرد و گفت یا ایوب ملک میگوید اگر بسی محنت کشیدی آخر بصبر به نعمت رسیدی بجلال قدرت ما هر کس که در محنت همچو تو صبر کند من با او چنین لطف کنم ۵ ای برادر چند روزی جهد کن ؛ عاقبت و خاتمت بخیر باد —

مکتوب چهاردهم باسم شیخ مذکور یعنی شیخ یوسف عثمانی ساکن انبهٹی در باب آنکه بعد هر رنج راحت است و بعد هر گریه خنده و مانند برین احوال یوسف علیه السلام و صبر ایوب علیه السلام و بیان فائده پیر پرستی

بسم الله الرحمن الرحیم - مثال یعقوب که بعد از گریه سالها سال خندید بوصل یوسف آن صاحب کمال جعل الله سبحانه تعالی من الواصلین از ذره بمقدار مجتبی المعروف بجالا هر پوری دعا و سلام معزز باد ای برادر بعد هر رنج راحت است و بعد از هر گریه خنده و خنده بعد از گریه افضل است و احب عند الله چنانچه حضرت غوث الاعظم میفرمایند قلت یارب ای ضحکٍ افضل عندک قال ضحک الباکین یعنی گفتم ای پروردگار کدام خنده فاضل تر است نزد تو گفت خنده گریه کنندگان ای برادر ببینی که مهتر یوسف بعد از رنج بسیار و محنت بیشمار بپادشاهی مصر رسید و عزیز همه عالم گردید و پدر پیغمبر او در غمش چندان گریست که به بینای چشم خلل رسید چون شربت وصلش چشید کوری چشم به بینائی مبدل گشت پس ای عزیز هر که خود را در شکنجه ریاضت و مجاهده کشید عاقبت شربت وصل چشید که بدان سعادت ازل و ابد حاصل گردید فائده

ای عزیز در سنه یکهزار و چهل و نه در عشرهٔ اخیره ماه ذیحجه شب بود که روح پر فتوح
حضرت شیخ ابوسعید رض برین فقیر تجلی کرد و فرمود که مریدی داشتم افغان که قرار داده بود
که حتی القدرت آب نخورم چون مدت مدید گذشت از قلق و اضطراب نفس
دهان وا کرد و در دهان وی آب انداختند چون در دهن او آب رسید در همچنین غم و الم
جان داد ای عزیزان ببینید که سلف چه قدر مخالفت نفس اماره کرده بمطالب رسیده اند
و نفس را از راه برداشتن همین جهاد اکبر است چون سلطان العارفین رسول رب العالمین
بدرگاه ایزد متعال عرض یا نیاز کرد الهی کیف اطرق الیک حکم شد دع نفسک و
تعال یعنی بگذار نفس خود را و بیا بر سالکان این راه مخالفت فرض است عاقبت
و خاتمت آن برادر و این درویش و جمله مسلمانان بخیر باد بحرمة النبی و آله الامجاد
فائده نقل است که از شیخ حامد جونپوری شاه جهانگیر پرسید که پیر پرستی به از خدا پرستی بچه
معنی است شیخ گفت که همین فقیر از خانه بیرون آمدم که بوسیله بخدمت بادشاه برسم
و مقصود حاصل کنم تا یک مدت محنت کشیدم و هرچه از خانه آورده بودم خرج شد
و هم قرضدار شدم نه بحضرت بادشاه معرفت شد و نه بمطالب رسیدم و بدولت پیر معرفت
خدا رسیدیم و بمطالب بهره ور شدیم پس پیر پرستی به از خدا پرستی است

مکتوب پانزدهم نیز بنام ایشان در باب آنکه علم موروث انبیا با ولیا برسد
تا علم شریعت نداند وارث نیست و سخرهٔ شیطانست چنانچه درین معنی قصه
زاهد و دانشمند قوم هنود که زاهد را الزام داده بود

بسم الله الرحمن الرحیم - دُر دریای معانی شیخ یوسف عثمانی بعلوم ظاهر و باطن بهره مند
باد بحرمة النبی و آله الامجاد جانمن قال النبی صلی الله علیه السلام العلماء ورثة الانبیاء
و علم موروث انبیا با ولیا برسد تا دام که علم فقه و اصول و علم کلام درو نباشد زیرا که
علم طریقت و حقیقت موقوف است بعلم شریعت چون شریعت نداند طریقت و حقیقت

که ازان برتر است کی داند بلکه هرگز نداند چون علوم مذکوره دانست علم موروث
باتباع انبیا میرسد و ترک الدنیا مع الآخرة اختیار المولی بالکلیة و علم مسائل علم موروث
است ای برادر مردم چهار نوع اند بعضی ظاهر و باطن خراب دارند و بعضی ظاهر
آراسته و باطن خراب دارند و بعضی ظاهر خراب و باطن آراسته دارند و بعضی ظاهر
و باطن آراسته دارند طائفه که ظاهر و باطن ایشان خراب است عوام اند و طائفه
که ظاهر آراسته و باطن ایشان خراب است متعبدان اند که در ظاهر بایزید و در
باطن یزید و طائفه که ظاهر ایشان خراب و باطن آراسته است مجانین اند و طائفه
که ظاهر و باطن ایشان آراسته و پیراسته است مشایخ اند و ایشان را صوفیه نیز
میگویند که ایشان بکمال علم و عمل وارث انبیا شده اند پس ای برادر بر سالکان
این راه فرض است که علم مدرسه که بوسیله آن بعلم وراثة واصل شوند و حاصل کنند و هیچکس از
مشایخ کبار و صوفیان نامدار بعلم ظاهر نبود و بعضی که بغلبهٔ عشق الٰهی از تحصیل علم باز مانند
بعنایت عنایت الٰهی حقیقت علم ظاهر بر ایشان کشف شده بود پس هیچکس از مشایخ
بعلم نبود برای همین پیغمبر متعبد بعلم را بخر خراش مانند کرده فرمود که المتعبد بلا فقه کالحمار
فی الطاحونة برای همین بزرگان زاهد بی علم را مسخره شیطان گفته اند چونکه ایشان را
استقامت نیست که عنان ایشان بدست شیطان است هر جانب که میخواهد می برد
جانمن قصه زاهد بی علم شنیده باشی و اگر نشنیده باشی از من بشنو زاهدی در زمین
صومعه گوشه گرفته بعبادت حق سبحانه مشغول بود وقتی دانشمند آن گروهِ گمراهان
بر در صومعه زاهد رفت و وی را از معارف چیزی پرسید زاهد بقدر دانش جواب داد
آن دانشمند گروه گمراهان برای الزام زاهد بعلم چیزها پیش می آورد که از عهدهٔ جوابش
زاهد بعلم بیرون آمدن نتوانست و ساکت گشت همدران زمین عارفهٔ بود از اهل اسلام
وی را ازین حال آگاه کردند بغایت محزون و مغموم شد که آن دانشمند طائفه گمراهان

زاہد را از راہ خواہد گردانید از ترس انیمعنی عارفہ از موم گژدم ساخت و بکاغذ پیچیدہ
در آستین کرد و بطلسم زنار در گردن آویختہ بر در آن دانشمند رفت چون اندرون
خانہ بود کس را فرستاد کہ بدانشمند بگو کہ عورتی از دین تو آمدہ است بروی مسئلہ دین
مشکل شدہ است زود بیرون آی و جواب بگو و گرنہ زنار خواہد شکست چون بدانشمند
این خبر رسید زود بیرون آمد و گفت کدام مسئلہ مشکل داری آن عورت عارفہ گژدم موم
از آستین بیرون آوردہ پرسید کہ گژدم را کہ آفریدہ گفت اہرمن باز پرسید کہ زہر در
دہنش کہ نہاد گفت اہرمن باز پرسید چون اہرمن آفرید و زہر در دہنش نہاد یزدان
بران عالم بود یا نہ زود جواب این بگو ورنہ زنار میشکنم دانشمند درین مسئلہ درماند اگر گوید
کہ عالم بود پس چرا چیرہ نہ گردانید و اگر گوید کہ عالم نبود جہل لازم آید و جہل الوہیت را نشاید
چون درین معنی بسیار درماند شد گفت زمانی صبر کن اول من زنار را بشکنم بعدہ تو
در حال دانشمند توبہ کردہ ایمان آوردہ مسلمان شد و زنار را بشکست پس زنی عارفہ بہ از
صد زاہد و عابد بی علم و معرفت جانمن مرید را صحبت بہتر از تنہا بودن کہ در تنہائی آفات
و در صحبت احوالات و یکساعت صحبت پیر بہتر از خلوات چہ خوش گفت آنکہ گفت ؎
یار خندان باغ را خندان کند ٭ صحبت مردانت از مردان کند ٭ چنانچہ نقل است
کہ شیخ عبد اللہ بلتانی گفتہ است کہ در اوایل از خلق انفرار جستم و یازدہ سال در کوہ
بسر بردم چون از کوہ باز آمدم بصحبت زاہد ابو بکر ہمدانی پیوستم وی صاحب کرامات
بود و فراستی صادق داشت و در وہمہ آن بود کہ ہر شب برخاستی و عصای آہنی داشت
آنرا از یرزنخدان گرفتی تا روز برپای ایستادی من نیز بموافقت وی عقب می ایستادم
وی وقتہا باز پس کردی و غیرت آوردی و گفتی برو جای نخست بر زمین می نشستم
تا وی مشغول کار خود میشد دیگر برمیخواستم و موافقت وی میکردم تا آنگاہ کہ حال وے
بمن فرود آمد آنگاہ تنہائی گزیدم ای برادر مرید را باید کہ صحبت پیر را از اہم مطالب

شمرده مداومت نماید تا از حالات وی بروی فرود آید آنگاه خلوت گزیند که صحبت و خلوت
وی را یکی و برابر شده است اگر مرید باین مرتبه نرسد و طالب خلوت شود پس خلوت وی
آفت است چنانچه نقل است که سید الطائفه جنید قدس را مریدی بود در دل وی قرار گرفت که
من بدرجه کمال رسیدم و نهان بودن و خلوت گزیدن مرا بهتر از صحبت پس خود را از صحبت
کشید و بگوشه خزید چون شب در آمدی شتر بیاوردندی وی را گفتندی که ترا به بهشت باید شد
وی بران نشستی و میرفتی تا جایگاهی پدید آمدی خرم و دلکش و گروهی خوبصورت و طعامهای
خوش و آبهای روان تا سحرگاه آنجا ماندی آنگاه بخواب رفتی چون بیدار شدی خود را در صومعه
خویش یافتی تا نخوت و رعونت از دل وی سر زدن گرفت و زبان بدعوی بگشاد که مرا چنین
میباشد خبر بجنید قدس رسید وی بر در صومعه آن مرید آمد وی برخاست شیخ وی را بکبر و عجب یافت
حال از وی پرسید آنچه بود گفت شیخ گفت چون امشب بدانجا رسی یاد دار سه بار بگوئی
لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم چون شب رسید بطریق معهود وی را بردند
و وی شیخ را بدل انکار میکرد چون زمانی بر آمد از تجربه نه از روی اعتقاد سه بار لاحول بگفت
آن جماعه بخروشیدند و برفتند مرید خود را بر در صومعه خود یافت و استخوانهای مردار گرد خود نهاده دید
و بر خطای خود واقف شد و توبه کرد و بصحبت پیوست پس جانمن مرید را باید که صحبت را همچو
نماز اوقات خمسه و روزه ماه رمضان فرض داند و بران عمل بکند ای برادر نه بینی که
حیوان از صحبت خوی و بوی آدمی میگیرد و طوطی بتعلیم آدمی ناطق میشود و باز بصحبت او عالم
میشود یعنی همه اشارات میر شکار را اخذ میکند و درین یک دقیقه دیگر است که مرید وی را همچو
جان نگاه دارد و آن دقیقه اینست که مرید را باید که باشارهٔ میر شکار کار بکند اگر امر بصحبت شود
صحبت اختیار کند و اگر امر بگوشهٔ خلوت اختیار کند چونکه پیر طبیب است و مرید بیمار پس
چنانکه طبیب در پی شفائی بیمار است پیر نیز در پی صفائی مرید است در آنچه بهبود مرید است
آن میفرماید چه خوش گفت آنکه گفت ؎ هر بار که تا یار دهد دست ارادت :: شرط است که

آن عہد بپایان برساند • پیر را نظری خاص میباشد کہ بدان بر احوال مریدان مطلع شدہ ہریکی را موافق ایشان کار میفرماید کہ عاقبت ایشان را بکار آید چنانچہ نقل ست کہ شیخ ابو اسحاق گازرونی پسر جولاہہ بود در ایام صغر در خانہ خود کار جولاہاگری میکرد ناگاہ شیخ عبد اللہ خفیق بر وگذشت در و نظر کردہ نامہ دید و رسیمای او ابو اسحاق را گفت بیا مرید من شو ابو اسحاق حیران ماند و گفت من چہ دانم کہ مرید چگونہ شوند شیخ عبد اللہ فرمود کہ تو دست در دست من بنہ و بگو کہ مرید تو شدم ابو اسحاق ہمچنان کرد و دست شیخ گرفت و مرید شد آنگاہ پرسید من چہ کنم شیخ بگفت ہر چہ بخوری چیزی ازان نصیب دیگران کن ابو اسحاق اینمعنی قبول کرد آنگاہ چون طعام یافتی چیزی ازان بدیگری دادی روزی سہ درویش دران دیہہ رسیدند و از پیش او بگذشتند او بدید و با خود گفت کہ این سہ درویش درین دیہہ رسیدند و قیام نکردہ بگذشتند مرا چیزی خدمتی باید کرد دران وقت سہ تا نان جو نزد خود داشت ہر سہ تا نان گرفتہ دوید از پس درنیامد کہ ترک ادب باشد از پیش درآمد آن سہ نان پیش ہریکی یک نہادہ و ایشان ہر سہ صاحبدل بودند نانہا بکار بردہ با ہمدیگر گفتند این کس کار خود کرد ما را عوض این بباید ساخت یکی از ایشان گفت کہ دنیا اورا بخشیدم دوم گفت کہ بیچارہ بسبب دنیا در فتنہ افتد دین اورا بخشیدم سوم گفت درویشان جوانمردان میباشند ہم دنیا و ہم عقبی اورا بخشیدم حق سبحانہ تعالی بانفاس این سہ درویش شیخ ابو اسحاق را بکمال مرتبہ ولایت رسانید و تا حال در مقبرہ ایشان چندان فتوح میرسد کہ ہزاران ہزار خرچ میشود و ہر روز بر در مقبرہ نوبت میزنند این ببین کہ نظر شیخ عبد اللہ خفیف قدس سرہ تا چہ حد بود چون دید کہ ابو اسحاق باین خدمت و کار بمرتبہ خواہد رسید ہمان فرمود پس پیران را نظری خاص میشود کہ مطلع بر احوال مریدان شدہ ہریک را موافق احوال خدمت و کار میفرمایند کہ عاقبت ایشان را بکار می آید عاقبت و خاتمت آن برادر و این درویش و جملہ مسلمانان بخیر باد

مکتوب شانزدہم بنام شیخ مذکور در باب تقدیر ذکر کردن بہ تشخصی و شدت تمام کہ موجب فائدہاست و رغبت بکثرت ذکر از قول نبوی علیہ السلام و آداب ذکر کردن

بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ دُر دریای معانی شیخ یوسف عثمانی ساکن قصبہ امیٹھی سلمہ اللہ تعالی من الآفات آزوردیش مجتبی عرف مجالاہر پوری دعای تحیہ موصول باد ای برادر چندان اذکار سخت بکنید کہ از بسیاری حرارت ذکر از بدن ذاکر رطوباتیکہ در گوشت و پوست و خون و رگ مقام کردہ است بیرون آید تا حالت خودروی بماند و آنزمان معنی الآن کما کان در فہم آید و رحمت بر جانش باد کہ گفت ؎ ہرچہ بینی یار ہست اغیار نیست ٭ غیر او جز وہم و جز پندار نیست ٭ ای برادر ذاکر را باید کہ چنان ذکر بکند کہ در مردم مشہور بدیوانہ شود کما قال علیہ السلام اَکْثِرُوْا ذِکْرَ اللّٰہِ حَتّٰی یُقَالَ اِنَّکُمْ مَجَانِیْنَ و نیز رسولؐ فرمودہ است لَاتَکْمُلُ الْاِیْمَانُ حَتّٰی یَنْظُرَ النَّاسُ اَنَّہٗ کَاَنَّہٗ مَجْنُوْنٌ و سالک را باید کہ قبل از ذکر وضو تازہ بکند بعدہ بتضرع و زاری ہر قدریکہ بتواند استغفار گوید بعدہ بحضور دل و اذکار شروع کند چون از ذکر اللہ فارغ شود این دعا بخواند اَللّٰھُمَّ اِنَّا ذَکَرْنَاکَ عَلٰی قَدْرِ قِلَّةِ عَقْلِنَا وَعِلْمِنَا وَفَھْمِنَا فَاذْکُرْنَا عَلٰی سِعَةِ رَحْمَتِكَ وَفَضْلِكَ یَاخَیْرَ الذَّاکِرِیْنَ وَیَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ باید کہ ذکر با حضور دل بکند تا زود بمقصود رسد و ہر کہ ذکر کند و دل او غافل باشد در حق او وعید سخت است در اخبار است کہ حق سبحانہ تعالی میفرماید ہر کس کہ یاد من بغفلت میکند منکہ خدا اوندم یاد او بلعنت میکنم رحمت بجانش باد کہ گفت ؎ ہر آنکو غافل از حق یکزمانست ٭ در آندم کافرست اما نہانست ٭ اگر غفلت برو پیوستہ بودی ٭ در اسلام بروی بستہ بودی ٭ ای برادر مرشد را باید کہ اول طالبان را باکل حلال و صدق مقال امر فرماید بعد ازان اذکار و افکار بگوید کہ زود ثمرہ بخشد اگرچہ حق ارشاد ازین ہم برتر است اگر کسے درین

زمانہ اینقدر بکنند که مردم را از بدعت و حرام خوردن توبه دهد و بسیار مفسدان را براه آرد
از نیکان عالم است هر چند چنانچه حق ارشاد است میکنند یا نه میکنند که در چهل مجلس مذکور
است که اخی علی مصری حکایت شیخ صفی الدین که در اردبیل است خدمت شیخ علاء الدوله
سمنانی قدس آغاز کرد گفت مارا بخیر از خدمت باز نداشت و پیوسته در طلب طالبان است و بکثرت
مریدان تفاخر میکند و میگوید که غیر از من مرشد نیست و همه خلق را اینجا می باید آمد تا با ایشان
ارشاد کنم شیخ قدس فرمود که روزگار ما عجب روزگاریست من پیوسته خبر او میرسیدم که میگویند که
مریدان را بلقمه حلال خوردن میفرماید و بذکر خدای تعالی کردن - باین طریق او را دوست
داشتم و گفتم که او در عهد خویش مردیست که درین زمانه هزار مثل او باشد باری جماعتی
بدعتی را از حرام خوردن توبه میدهد و بذکر کردن مشغول میدارد و اگرچه ارشاد چنانچه حق است
میکند یا نمیکند نیک است اگر مردمان را ازو منفعت باشد چون بدعتی و حرام خوردن
مشغول نیست اگر باطن او را غرض دنیوی و میلی بجاه باشد و باغروری که ازو بدو زخ
تعلق دارد من امیدوارم که آنرا ازو عفو کنند و درو برکت است که بسیار مفسدان
بسبب او ترک فساد میکنند اگرچه ارشاد کردن و طالبان را بر قانون طریقت بمقصود
رسانیدن کار دیگر است اما این ساعت جهان پر بدعت باشد و حرام خوردن و بسیار
مبتدع خود را بلباس مردان پوشیده فریب اظهار کرده اند و اضلال را ارشاد نام
نهاده اند اگر کسی اینقدر میکند که مسلمان را از ارادت شیطان نگاه میدارد و بذکر خدا تعالی
و حلال خوردن میفرماید چه بهتر ازین باشد خدایش توفیق خیر دهد و دیگر اخی علی مصری از
خدمت شیخ سوال کرد که سیر عارفان بی طی و خرق و التیام و آنچه ازین گفته اند چون است
فرمود که همه هست و مارا تحقیق شده است که بعضی از ایشان هستند که از دیوار بیرون
می آیند و باز درون میروند بی خرق و التیام و کسی باشد که توجه بکند بکعبه و کعبه را بیند
نزدیک خود چنانچه دو سه گام بر نهد در خود رود بی آنکه کعبه از جای خود رود و همچنین

وقت باشد کہ نزدیک شود روز بغروب توجہ کند حق تعالی آن ساعت ممتد گرداند و نماز دیگر آنوقت گذارد وبی آنکہ در گردش افلاک تغیری پدید آید و ما در غیب نماز مشاہدہ کردیم کہ گاہ بودہ است کہ ہزار سال سیر در دریا میکردیم چنانچہ شب و روز اگر می شمردیم و رمضانہا را روزہ میداشتیم و نماز عید میگذاردیم تا ہزار سال میشد و چون از غیب باز آمدیم ہمانقدر بیش نبود کہ بعد از نماز بامداد پیش از بر آمدن افتاب و در غیب ازین نوع بسیار است تمت عبارتہ ای برادر درویشی بود سیاہ ہمراہ این فقیر چندگاہ بودہ است کہ از دیوار بیرون می آمدبی خرق والتیام و شیخ ما قطب العالم شیخ عبدالقدوس جونپوری قدس در یکساعت بخارق عادت بکعبہ رفتہ و حج گذاردہ است و حاجیان ایشان را مبارکبادی گفتہ اند و ہمدران ساعت بخانہ رسیدبی آنکہ یک دو قدم بر زمین نہد و یا در گردش افلاک تغیری پدید آید عاقبت و خاتمت آن برادر بخیر باد

مکتوب ہفتد ہم نیز بنام شیخ مذکور در وصف صوفیان و سیرت ایشان و آداب وطریقۂ ایشان و فائدہ دوام وضو

بسم اللہ الرحمن الرحیم ۔ دُر دریای معانی شیخ یوسف عثمانی سلمہ اللہ تعالی من الآفات از درویش مجتبی بن مصطفی معروف بجا لاہرپوری دعاہای تحیہ موصول باد آن برادر را معلوم باد کہ صوفی آن بود کہ خود نبود و در ہر کہ این بود صوفی بود بورزش شریعت صوفی شدہ و ہر کہ صوفی است ہرگز از دائرۂ متابعت رسول صلعم قدم بیرون نخواہد نہاد ؎ بود مرد آنکہ در حال تمامی * کند با خواجگی کار غلامی :؛ و اہل تصوف را باید کہ ہمیشہ با وضو باشد و ہر وقت کہ وضو تازہ بکند دوگانہ نفل گذارد و ہرچند وقت مکروہ باشد اگرچہ نزدیک فقہا بروایات خفتہ نفل در اوقات مکروہ گذاردن ممتنع است اما اہل تصوف دوگانہ در جمیع اوقات میخوانند و مریدان را میفرمایند و این را رکنی از ارکان اعظم این راہ تصور میکنند می آنکہ در وقت شیخ الاسلام شیخ بہاء الدین ذکریا ملتانی قدس مریدی اُمی بود و کمی را ہمین دوگانہ

گذاردن فرمودہ بود یک روز مرید پیش آمد و گفت کہ متعلمان مرا مے رنجانند و میگویند کہ تو برا احکام ہیچ اطلاع نداری کہ اینچنین نماز میگذاری ایشانرا چہ جواب دہم شیخ فرمود کہ ایشانرا بگو کہ این نماز عاشقانست شمارا با این چہ کار جانمن اگر بعذری بعد از وضوی نماز دوگانہ خواندن نتواند پس این کلمات را سہ بار بگوید سبحان اللہ والحمد للہ ولا الہ الا اللہ واللہ اکبر ولا حول ولا قوۃ الا باللہ العلی العظیم انچہ مقصود از دوگانہ بود ازین کلمات نیز حاصل میشود عاقبت وخاتمت آن برادر بخیر باد بحرمت النبی وآلہ الامجاد

مکتوب ہیجدہم بنام شاہ فتح قلندر قدس سرہ در تعریف شیخ عبد الرسول کچھندوی وتسلیم حقائق ومعارف

بسم اللہ الرحمن الرحیم - مکتوب مرغوب محبت اسلوب شاہ فتح قلندر جونپوری فتح اللہ علیہ ابواب الحقائق والمعارف رسید بمطالعہ آن عشق نامہ خوشوقت گردید لیکن چونکہ خط خوب نبود ہمگین مقصود را بطریق خوب نہ فہمیدہ بعدہ درویش مجا کہ نعمت خاندان شما دارد دعا ابعد نیاز بخدمت شما میرساند ای جانمن مندرج بود کہ شیخ عبد الرسول مہربانی بسیار میفرمایند واز ان یوم کہ در کچھند وآمدہ است مقید شدہ میخوانند امید وار ہست کہ بوجہ احسن جمعیت میشود اما کسب علم الہی گاہ گاہ میسر میشود وجای خوب نیست کہ کسب کند ای جانمن اگر جای بہتر بہم رسد البتہ کسب میباید کرد اگر در ظاہر کسب میسر نیاید چہ باک است کہ بباطن ہمیشہ با حق می باشی ؎ از درون سو آشنا و از برون بیگانہ وش ٭ اینچنین زیبا روش کم می بود اندر جہان ٭ دیگر آنکہ در مکتوب مندرج بود کہ وقت ذکر تصور نیست ہیچ شئ موجود مستکرہ مینماید چونکہ سوای اللہ موجود نیست پس گرا انکار کند ای جانمن مبتدی کہ بوہم سوای دانستہ وآن وہم دیرا احوال ساختہ کہ یکی را دومی بیند بجہت دفع کردن وہم وقت ذکر در تصور نیست ہیچ موجود جز اللہ بگوید تا وہم نماند ہمہ اوگشت ای جانمن اگر در اذکار واکساب سہوی پیش آید پس انیس العاشقین را مطالعہ بکن از ان حل خواہد شد ہیچ اذکار وافکار ومراقبہ در سلسلہ

نیست که در رساله انیس العاشقین مذکور نشده است و اگر در حقائق و معارف چیزی مشکل شود از شیخ عبدالرسول رجوع کن که از وحل خواهد شد و شیخ مشار الیه را همچو من دان بلکه از من بهتر تصور کن درین هیچ مبالغه نیست حق است حق است حق است و درین روزها که اول مکتوب رسانیده بمطالعه فقیر خوشوقت گردید و خیریت شما همیشه مطلوب است و هر وقت که دل مائل اینجانب شود بیائید عاقبت و خاتمت بخیر باد

مکتوب نوزدهم بنام شاه موصوف در باب تربیت و تعلیم و بیان سخن حقائق و معارف

بسم الله الرحمن الرحیم قلندر رفیع القدر شاه فتح قلندر جونپوری فتح الله علیه ابواب الحقائق والمعارف از درویش مجتبیٰ لاهوری دعای خیر موصول باد ای جانم خودی را که حجاب اکبر و بزرگتر از زمین و آسمانست از قوت عشق بردار و در محل معرفت در آی و میوهٔ باغ توحید را تناول نمای و گلزار اسرار را نظاره کن ؎ صد هزاران خلق گم گردد تمام ∴ تا یکی اسرار بین گردد مدام ∴ ای جانم چون در محل معرفت در آئی و میوهٔ باغ توحید را تناول کردی و گلزار اسرار را نظاره کردی به تحقیق مبدء و معاد رسیدی و مضمون بیت جامی رح را فهمیدی ؎ جامی معاد و مبدء ما وحدتست و بس + ما در میان کثرت موهوم والسلام + پس تراست این مژده ؎ هر که مست عالم عرفان بود ∴ بر همه خلق و جهان سلطان بود ∴ الله تعالی آن برادر را و جمیع یاران را بمطالعه این مکتوب موفق گرداند

مکتوب بستم به شاه موصوف

بسم الله الرحمن الرحیم عرفان پناه شاه فتح قلندر رد حمایت ایزدی بوده خوشوقت باشند و این ابیات مطالعه نمایند نظم من ندارم طاقت دیگر سخن ∴ لیس فی الدارین الا ذوالمنن + از جنون اسرار ابیرون و هم + این ندانم بی ره هم یا بر رهم ∴ نی خبر دارم ز هوش و بیهشی + نی خبر دارم ز اندوه و خوشی + اینچنین بدحال شبلی سالها + گرد بر وی عشق بس اقبالها +

گاہ گفتی حرفہای بیخودان ٭ گاہ گفتی او سخن از عابدان ٭ گاہ با ہفتاد و دو ملت یکی ٭ گاہ ازان ہم او منفرد یکی ٭ گاہ دیوانہ گہی او ہوشیار ٭ عقل کل بود است آن شیخ کبار ٭ کار ہای عارفان ذوفنون ٭ در جہان دان اینچنین ای رہنمون ٭ جانمن ہر کہ گفتہ شبلی از توحید خبر نداشت او بیخبر از حال شبلی بودہ است شبلی تاج این قوم بود چنانچہ جنید فرمودہ است لکل قوم تاج وتاج ھذا القوم شبلی برادرم احوال شبلی بر من مکشوف شدہ است اعلی از ابوسعید خراز و رویم است و برتر از دیگران لہذا شاہ محمد یوسف بر قلب محمد مصطفی صلعم واقع است ؎ حق است کہ حق جنس این و آن نیست ٭ آدم حیوان نبات نارسان نیست ہر چند کہ اصل ہمہ اشیا باشد عین ہمہ اشیا است یکی از ایشان گفتہ ہم نہان وہم عیان ہر دو توئی ہم نہ این وہم نہ آن وہم توئی عزیز من مردان خدا از ہمہ گذشتند باز بہمہ پیوستند کہ از ہمہ گذشتن محض بواسطہ پیوستن است کہ آن بی ہمہ است و باہمہ داند کسیکہ باہمہ است و بی ہمہ ہر کہ بتکلیف گویای اسرار ربانی است نہ عارف سبحانی است سخن ربانی ٭ زندگانی است ورنہ زندگانی از عیانی است باید کہ سخن بزندگانی بگوئے و ہنگام تعریف از توحید ہیچ نگوئی و آن وقت بگوئی کہ دران وقت نہ بوئی و نہ روی چنانچہ محرم اسرار شیخ ابوسعید فرمودہ

مکتوب بست و یکم بشاہ موصوف

عارف ربانی محبوب سبحانی شاہ فتح قلندر در حمایت ایزدی بودہ خوش وقت باشند دیگر از متابعت بزرگواران بحسب طاقت تجاوز ننماید ہر کہ متابع تر مرتبہ او عالی تر ہر کہ دعوی معرفت کند وقدم از دائرہ متابعت بزرگان بیرون نہد آنکس جاہل است نہ عارف ریار العارفین خیر من اخلاص المریدین قول ابوسعید خراز است کہ دریافتن عارف نہ کار ہر کس است عارف را یک اشارت بس است

مکتوب بست و دوم بنام شان

نامہ بحر الحقائق جانعمری شاہ فتح قلندر در عین انتظاری و اشتیاق و نگرانی رسید جہان جہان فرحت و مسرت روی نمود اینقدر خواہش کہ آن قلندر بی نظیر است کہ کم بودہ باشد و قلندر

لسی است کہ از حال و مقام و کرامات گذشتہ باشد چون عبد العزیز مکی رحمۃ اللہ علیہ بدان ورجہ رسید حضرت محمد مصطفے صلی اللہ علیہ وسلم ویرا انخطاب قلندر ممتاز ساخت ے چونکہ او از مصطفے این نام یافت ؛ در جہانِ معرفت آرام یافت ؛

مکتوب بست و سوم بنام شان

نامہ فرحت بخش عرفان پناہ حقائق آگاہ شاہ فتح قلندر رسید خوشوقت گردانید الحمد للہ کہ آنعزیز الوجود بعافیت است و اندرین واقعہ بسی شبہات است ے صد ہزاران رنگ از نیرنگ خاست ؛ از رہ دانش ہمہ چون و چرا است ؛ ہر زمان دیگر نماید روی دوست ؛ گر ہزاران رنگ بنماید ہم اوست ؛ رنگہا در رنگہا چون غرق شد ؛ در جہان از یک ہزاران فرق شد ؛ آن خلاف و جنگہا زان شد پدید ؛ جنگ و صلحش بر نیامد بر مرید ؛ جنگہاے جو فروشان یاد کن ؛ از فنون شان تو خود را شاد کن ؛

مکتوب بست و چہارم بنام شان

حقائق و معارف آگاہ شاہ فتح قلندر در حفظ آلہی باشند دیگر از اشتیاق ہر چہ نگارد کم است ہر گاہ کہ اشارت از غیب بیابند بملاقات شتابند ورنہ از جا نجنبند و قصد کلی دارم کہ با یاران بزیارت قطب العارفین شاہ عبد القدوس مشرف شوم و شمارا ہمراہ بیارم جانم بعض ابیات مطالعہ نمایند ابیات حسن خود را خود بہ بیند آن نگار ؛ خویش را در خویش بیند آن نگار ؛ خود ہمون خسرو بہ شیرین ہمچو شیر ؛ خود ہمون وامق و عذرا دلپذیر ؛ خود ہمون لیلی و خود مجنون زار ؛ خود ہمون آئینہ و آئینہ دار

مکتوب بست و پنجم بشاہ موصوف

عرفان پناہ شاہ فتح قلندر مشتاق خود شناختہ قول رویم مطالعہ نمایند قول اینست التصوف ترک التفاضل بین شیئین عرفان پناہا اقوال این طائفہ غامض است فہم ہر کس بمطلوب و مقصود این طائفہ نمی رسد از ان بعضی این قوم را کافر و زندیق گفتہ اند ذو النون مصری کہ سر این طائفہ بود در انوقت ویرا کافر و زندیق میگفتند و منصور این طائفہ را آشکار کشتند

مکتوب بست و ششم بنام حاجی عبدالرسول بنارسی در بیان آنکہ در وقت عہد بلی ارواح بچہار قسم شدہ بودند

بسم اللہ الرحمن الرحیم - محبوب القلوب حاجی عبدالرسول ساکن بنارس سلمہ اللہ تعالی من الآفات آنکہ از درویش مجتبی بن مصطفی معروف بجالا ہرپوری دعای مشتاقانہ موصول باد ای برادر چون حق سبحانہ تعالی ندای الست بربکم در داد جملہ ارواحہا چہار صنف شدند صنف اول ہم بدل و ہم بزبان گفتند بلی یعنی ہستی پروردگار ما و سجدہ عبودیت کردند صنف دویم بدل گفتند و بزبان نگفتند و در سجدہ شدند یعنی سجدہ عبودیت بجا آوردند و صنف سیوم بزبان گفتند بلی یعنی ہستی پروردگار من و از دل نگفتند و سجدہ کردند صنف چہارم نہ بلی گفتند و نہ سجدہ کردند پس ارواح صنف اول انبیا و اولیا و صدیقان و صالحان بودند و ارواح صنف دویم کافران اند کہ اول کافر باشند آخر وقت بدولت اسلام مشرف شوند و ارواح صنف سیوم مسلمان ہستند کہ آخر ازینجہان کافر بروند و ارواح صنف چہارم اول و آخر بیگانہ میمانند ای برادر ہر کہ را حق سبحانہ تعالی صدیق آفریدہ زندیق نمیشود و ہر کہ را زندیق آفریدہ صدیق نمیشود اگرچہ ارواح صنف اول من جمیع الوجوہ اول است ارواح صنف دویم ہم اول است اعتبار خاتمت است اگر کسی صد سال مسلمان باشد و آخر وقت ازینجہان کافر رود چہ فائدہ چنانچہ ابن سقا را اکثر عمر در اسلام گذشت آخر وقت نصرانی شد ایمان را برباد داد ازین اسلام چہ سود اگر صد سال در کفر و گاو پرستی و بت و آتش پرستی بگذرد و آخر وقت بلکہ آخر دم بدولت اسلام مشرف شود و با کلمہ شہادت از بدن بیرون شود از ہمہ بہتر کہ اعتبار عاقبت و خاتمت است چنانچہ نقل است کہ در زیر خانہ حسن بصری گبری خانہ داشت روزی آن گبر بیمار شد حسن گفت اگرچہ بیگانہ ہست لیکن براحق مجاورت دارد بعیادت او رفت و بربالین او نشست و گفت ای سرگشتہ قدمی در راہ موافقت نہ گفت تا او معاونت نکند موافقت نتوانم کرد نظر حسن بر تغاری برآب کہ نزدیک بالین گبر بود افتاد پرسید کہ این تغار بہر چیست گفت

این بسرما وضوگاه تست هرگاه وضو میکنی آب زیرمی آید من تغاری ساخته ام بیرون
میریزم گفت این از چند گفت سی سال است گفت چرا نه گفتی تا آنجا عمارت میکردند که این
رنج بتو نرسیدی گفت برای آن نگفتم که در خاطر شما چه رسد وهمسایه باید که بارکشنده بود نه بار
نهنده حسن گفت این عجب سخن آشنایان میگوئی و قدم درراه بیگانگان می نهی زود قدم
درراه موافقت نه و بگرد که وقت تنگ است گفت ای حسن تونیز طریقهٔ داری وسیرت اولیا
می شمری تا نگرداند چون گردم تا درنکشاید چون درآیم حسن از ایمان او نومید گشت برخاست
تا بدر آمد چون پا بیرون نهاد مرد آواز داد که ای حسن بازگرد که درین ساعت سوزی و
عشقی در دل من پدید آمده مگر قفل بند ما را کلید آمد حسن بازگشت خواست که ایمان بروعرض
کند گبر گفت یا حسن دم درکش که بیواسطهٔ تلقین در درگاه معرفت کشادند و مرا بدان درگاه
راه داده این گفت و پشت جانب مشرق کرد و رو بقبله آورد و گفت اشهد ان لا اله
الا الله واشهد ان محمدا رسول الله و جان را با کلمهٔ شهادت بدرگاهِ حق تسلیم کرد حسن
چون آن بدید در حال زود بیرون آمد و جامه درید و خاک برسر کرد گفتند ای حسن ترا چه
افتاده است چرا شکر بجا نمی آری که حق تعالی بیگانه را بیمن قدم تو معرفت خود نصیب کرد
گفت انتم فی واد و انا فی واد این گبر هشتاد سال بیگانه ماند در آخر نفس در باز کشادند
و معرفت را در دلش نهادند و بدولت بیوسیلت مشرف ساختند حسن هشتاد سال است که
آشنائی می ورزد و میترسد که نفس آخر بیگانه کند و آشنائی هشتاد ساله را برباد دهد سبحان الله
مثل حسن بصری که اکثر اصحاب را دیده بود و جمیع غوث و قطب و اولیا و صلحا و زهاد و عباد
سلسله را بوی درست میکنند از خوف خاتمت حالش این بود که جامه درید و خاک برسر کرد و
گریه و زاری بیکرانها نمود و جا آمده در خبر است چون بنده بیمار میشود الله تعالی فرشته را گوید که
رنگ از روی او بستان و دیگری را فرماید که قوت از اعضای او بستان و دیگری را حکم
میکند که لذت از کام او بستان و دیگری را امر میکند که گناه از دیوان او بستان که بنده

با انچنین علت و بیماری تن بصبر میدهد که اگر کسی پرسیدش که چونی گوید که جای شکر است چون وقت صحت میرسد آن فرشته را حکم میشود که رنگ رویش باز ده دیگر برا حکم میشود که قوت اعضایش باز ده دیگر برا فرمان میشود که لذت کامش باز ده فرشته که گناه اش بامر حق سبحانه تعالی بدیوانش محو کرده بود گوید که بادشاها گناه باز دهم حق سبحانه تعالی گوید که من آنرا از دیوان او محو کردم و بکرم خویش از و در گذشته عفو کردم فرشتگان گویند بارخدایا از گناهان عمر و خطاهای عمر به بیماری یک هفته در گذشتی حق سبحانه گوید بلی یا ملائکتی اعتراض در کام کشید چون بر وجود بنده بلائی گماشتم که تن و برا زیان داشت هرگز شکایت نکرد بلکه شکر گفت من نیز بخطائی و گناهی که مرا زیان نداشت و برا در حشر رسوا نکنم عاقبت و خاتمت آن برادر و این درویش بخیر باد

مکتوب بست و هفتم بنام حاجی مسطور در بیان شرف طواف کعبه دل بر کعبه آب و گل بتائید قول جنید رحمة الله علیه و قصه حاجی

بسم الله الرحمن الرحیم ـ حاجی الحرمین الشریفین شیخ عبد الرسول ساکن بنارس سلمه الله تعالی من الآفات از درویش مجتبی بن مصطفی عرف مجا لاهوری دعای تحیه موصول باد ای حاجی راه معرفت عجب دارم از آن طالبان راه معرفت که چندین مسافت راه قطع کرده بسنگ و گل میرسند و حق سبحانه تعالی را در سنگ و گل می طلبند چرا نه در دل طلبند که قلب المومن بیت الله واقع است سبحان الله زیارت سنگی که در سالی بدو نظری باشد فریضه بود و دل که روزی بدو سیصد و شصت نظر بود زیارت او اولی تر باشد پس ای برادر طالب دل شو نه طالب گل اگر هزار سال حق را در گل جوئی نیابی اگر ساعتی بشرط در دل طلبی زود یابی ای برادر بدان کعبه بقطع هزار کرده و بدین کعبه بقطع شهوات و نیک و بد برسی چون بدان رسی حاجی شوی و چون بدین رسی غازی شوی و آن جهاد اصغر است و این جهاد اکبر است ؎ آن ره بسوی کعبه برد این بسوی دوست :: ای جان من اگر کسی قصد کعبه کند بقدم مردان روان شود یعنی جمیع مرادات را ترک کند تا بمقام مردان رسد

وبحقیقت کعبه مشرف شود یعنی چون بحقیقت کعبه رسد در دیوار و سنگ و اشجار و گل
وخار جز حق نه بیند چون کسی بتوفیق رفیق بکعبه معرفت رسید حاجی حقیقی شد نقل است
که روزی حضرت سید الطائفه جنیدؒ نشسته بود یکی نزدیک جنید آمد او را گفت از کجامی آئی
گفت بحج بودم جنید گفت که حج کردی گفت بلی گفت ابتداءً که از خانه اول بیرون آمدی
واز وطن رحلت کردی از همه معاصی رحلت کردی گفتا نه گفت پس رحلت نه کردی
گفت چون از خانه برفتی و اندر هر منزلی که شب مقام کردی مقامی از طریق حق اندران
مقام قطع کردی گفتا نه گفت پس منازل نسپردی گفت چون محرم شدی بمیقات از صفات
بشریت جدا شدی چنانکه از جامه و عادات گفتا نه گفت پس محرم نه شدی گفت چون
بعرفات واقف شدی اندر کشف مشاهده وقف پدید آمد گفتا نه گفت پس بعرفات
نه ایستادی باز گفت چون بمزدلفه شدی و مرادت حاصل شد همه مرادها را ترک کردی
گفتا نه گفت پس بمزدلفه نشدی گفت چون طواف کردی خانه سر را اندر محل تنزیه لطائف
حضرت جمال حق دیدی گفتا نه گفت پس طواف نکردی باز گفت چون سعی کردی میان
صفا و مروه مقام صفا و درجه مروه ادراک کردی گفتا نه گفت هنوز سعی نه کردی باز گفت
چون بمنا آمدی آرزوی تو از تو ساقط شد یا نه گفتا نه گفت هنوز بمنا نرفتی باز گفت چون گاو
قربان کردن رسید قربان کردی خواهشهای نفسانی خود را گفتا نه گفت پس قربان نکردی
باز گفت چون سنگ انداختی هرچه با تو بود از معانی نفسانی همه را بینداختی گفتا نه گفت
هنوز سنگ نه انداختی و حج نکردی باز گرد و بدین صفت حج کن تا بمقام ابراهیم رسی مقام
ابراهیم دو بود یکی که دوم دل یکی صوری و یکی معنوی و هر که خواهد بمقام صوری و معنوی
ابراهیم برسد گو که بقول جنیدؒ عمل بکن تا بهر دو رسی آی برادر این سری از اسرار الٰهی است
هیچ زاهدی و عابدی و عالمی بر سر این اسرار مطلع و آگه نه و هیچ متقی و دینداری اخیاری
و ابراری را بر در این اسرار راه نه زیرا که هر یکی از ایشان طالب بهشت اند و هر که طالب بهشت

است مقصود وین بهشت است که عبادت وی برای بهشت است پس طالب
مولی میباید که در اول قدم خود را در راه جانان بازدتا به اسرار جانان اطلاع یابد
هر که بر اسرار اطلاع یافت خود را از گفت و شنود گنگ ساخت چه خوش گفت آنکه
گفت ؎ سر غیب آنرا سزد آموختن ؛ که ز گفتن لب تواند دوختن ؛ آری حق سبحانہ تعالے
اسرار خود را بهر کس نمی نماید مگر بر کسی کشف کند که طاقت نهفتن و پوشیدن دارد سبحان الله
بزرگان دریاها فرو خوردند و سیر نشدند و نعرهٔ هَل مِن مَّزِید میزدند رحمت بر جانش باد که
گفت ؎ مردان هزار دریا خوردند و تشنه رفتند ؛ تو از چه مست گشتی چون جرعهٔ بخوردی
جانمن هر که بکمال متابعت نبی صلعم و مرشد وصول یافته توحید مطلق بر و کشف شده و
اسرار را بیرون نداد عند الله و عند الناس صدیق است و هر که بمتابعت
کمال بمرتبهٔ مردان رسید اما از غلبه حال اسرار را بیرون داد عند الله صدیق و
عند الناس زندیق است ای برادر ریاضت و مجاهدت برای آنست که حق حقیقت
بر سالک کشف شود چون حقیقت اشیا کماهی کشف گشت کثرت را عین وحدت یافت
ماسوی الله از بصر لبصیرت برخواست این ابیات ورد جان سالک شد ابیات کثرت
چه غیر در نگری عین وحدت است ؛ ما را شکی نماند درین گر ترا شکی است ؛ در هر عدد ز روی
حقیقت تو بنگری ؛ در صورتش دو بینی و در ماده یکیست ؛ آی برادر مردی بخدمت خواجه
شقیق بلخیؒ آمد و گفت یا شیخ بیان توحید کن خواجه پارهٔ شکر طلبید آورد پیش ایشان نهادند
خواجه پرسید این چیست مرد گفت شکر است پس گفت که ازین شکر صورت اسپ دستور
و آدمی بساز آن مرد ساخت خواجه یک یک را پرسید که این چیست گفت این اسپ
و این ستور و این آدمی است خواجه فرمود که این همه بشکن و یکی کن مرد آنهمه بشکست و
یکی کرد پس خواجه پرسید اکنون چیست مرد گفت که شکر است خواجه گفت برو بیان توحید
تمام کردم تا کسی بکمال ریاضت و مجاهدت واصل روح نشود حقیقت وحدت وجود

بروی مکشوف نشود حق حقیقت بر اکثر اولیای الله مکشوف شده بود بعضی ها ور تحریر در آورده‌اند
فقط و بعضی ها هم در تحریر و هم در تقریر آورده‌اند چنانچه شیخ فرید الدین عطار و عین القضات همدانی
و شیخ محی الدین بن عربی قدس و شیخ محی الدین ابن عربی چیزها نوشته است که کم از ان طائفه ظاهر شده نقل
است که شیخ محی الدین بن عربی را با شیخ شهاب الدین سهروردی اتفاق ملاقات و اجتماع
افتاده است و هر یک از ایشان در دیگری نظر کرده است انگاه از یکدیگری مفارقت
نمودند بی آنکه میان ایشان کلامی واقع شود بعد ازان ویرا از حال شیخ شهاب الدین سهروردی
پرسیدند گفته است رجل مملو من فرقه الی قدمه من السنة
و شیخ شهاب الدین را از حال او پرسیدند گفته است که هو بحر الحقائق و نسبت خرقه وے
بیک واسطه به شیخ محی الدین عبد القادر گیلانی قدس میرسد و نسبت دیگر وی در خرقه بیک واسطه بخضر
علیه السلام میرسد و بیواسطه نیز میرسد عاقبت و خاتمت بخیر باد

مکتوب بست و هشتم بنام شیخ مظفر اودهی در باب فوائد ریاضات و مجاهدات
و اقسام مرید و اطاعت مرید در امر پیر و در صورت خلاف او گمراهی او و دیگر حقائق لطیف

بسم الله الرحمن الرحيم مشیخت پناه مقبول الله شیخ مظفر ساکن اوده سلمه الله تعالی من الآفات
از درویش مجتبی بن مصطفی معروف بجا لاهر پوری دعای مشتاقانه موصول باد ای برادر هر گاه که جوشن
شریعت در بر کند و اسلحه ریاضت و مجاهدت بر میان بندد و نیزه راستی بدست گیرد و بر نفس کافر
باساز نبرد کند به عنایت حق سبحانه زود ظفر یابد و هر که ظفر یابد مظفر شود جانمن مرید دو قسم
است حقیقی و مجازی یعنی رسمی و مرید حقیقی آنست که متابعت پیر کند قولاً و فعلاً و قلباً
و قالباً۔ اما قولاً یعنی سخن مرید همچو سخن پیر باشد در اصول و فروع دین فعلاً یعنی هر چه کند
باشارت پیر کند اگرچه طاعت بوده باشد و قالباً همچو پیر باشد یعنی حواس و جوارح خود را از نوث
معصیت پاک گرداند چنانچه وی پاک کرده است و قلباً همچو پیر باشد یعنی دل را از
جمله مذمومات پاک گرداند چنانچه وی پاک گردانیده است و مرید مجازی یعنی رسمی آنست که

قسو لا و فعلا متابعت کند اگر چه قلبیا و قالبیا میسر نشود و محبت پیر در دل دارد و بدان
امیدوار رحمت حق شود که انک لا تهدی من احببت پیر نمی تواند که مهجور ازلی را موصول گرداند نمی بینی که با هیچو
دلیل مصطفی صلعم نتوانست که ابی طالب را براه آرد ولیکن چون کسی را دولت قبول در ازل
رفته است بدعوات پیران و پیغمبران ظاهر گردد همچنین اگر کسی را دولت وصول و قرب
در ازل رفته است بخدمت و صحبت پیران ظاهر شود که جریان سنت الٰهی بر این است
بر پیران همین مقدار بس که مریدان را راه نمایند و ریاضت و مجاهده فرمایند و از آفات راه نیز
خبردار کنند و بر مریدان واجب بلکه فرض است هر چه پیر فرماید در جان همچو جان نگاهدارد و آنرا
در عمل آرد چنانچه نقل است خواجه شبلی قدس پسر وزیر بود چون عنایت ازلی دامنگیر وی شد توفیق
توبه یافت بعد از مدتی بخدمت سید الطائفه خواجه جنید رفت و گفت میخواهم که با تو پیوند کنم و اراد
آرم جنید گفت تو وزیر بچه این شهری فرماندهی کردی هر چه من ترا بفرمایم نتوانی کرد پس پیوندت
چه کنم شبلی گفت هر چه بفرمائی بکنم خواجه جنید قدس سه مرتبه فرمود هر چه بفرمایم تو توانی کرد گفت آری بکنم
همدر انوقت فرماندهی بر باد داده و از ریاست بیرون آمده موی سر تراشید و ژند پوشید
خواجه جنید فرمود اکنون زنبیل بدست گیر و هر جا که فرماندهی کردی و خلق ترا بزرگ داشته اند
برو و گدائی کن خواجه شبلی بحکم اشارهٔ پیر زنبیل بدست گرفت هر دری که کوفت جز طلا و نقره
چیزی دیگر نیافت چندگاه هر کسی میداد و هر روز هر چه یافتی پیش خواجه جنید قدس آوردی رفته رفته
بجائی رسید که کسی جیتل میداد و کسی دانگ و بعضی هیچ نمی دادند آخر وزیر امنسوب بدیوانگی
کردند تا روزی چنان شد که هیچکس چیزی نداد زنبیل تهی پیش خواجه نهاد خواجه فرمود که امروز
زنبیل چرا خالی است شبلی گفت امروز مرا هیچکس نخرید چه خوش گفت آنکه گفت ؎ عقل مردانست
خواجگی آموز ؛ عشق دردانست پادشاهی سوز ؛ جانمن هر چه پیر فرماید مرید را میباید که عمل
آرد که پیر به از ان چیزی دیگر فرماید و الا میگوید که هرگاه تخته اول را یاد نکرد وی و در ضبط نیاورد
تخته دویم نتواند که یاد بکند و در ضبط بیارد چنانچه نقل است که مردی بخدمت خواجه احمد اجل تبریزی آمد

بیعت کرد و منتظر فرمان خواجه می بود تا او را از نماز و اوراد چیزی بفرماید خواجه فرمود هر چه بر خود
نه پسندی بر دیگری مپسند و بر دیگری همان خواه که خود را خواهی آن مرید بخانه یا جای دیگر
رفت بعد مدت بخدمت خواجه آمد و عرضداشت که امروز که من در بندگی مخدوم در آمدم
منتظر نماز و اوراد بودم و خواجه هیچ نه فرمودند امروز منتظر آن تربیتم خواجه گفت چون تخته اول را
یاد نه کردی تخته دویم را چگونه و هم مرید این را فهم نه کرد و گفت معلوم نمیکنم که تخته اول کدام است
خواجه تبسم کرد و فرمود که روز اول ترا نگفتم که هر چه بر خود نه پسندی بر دیگری مپسند دیگران را همان
خواه که خود را خواهی سبحان الله زهی تخته اول که جمله احکام را درین دو کلمه تمام کرد ای برادر
مرید را می باید که هر چه بکند بفرمان پیر بکند اگرچه طاعت کند چون تطوعات و اوراد زیرا که او
هنوز بر تلبیسات نفس واقف نه شده است و میان باعثه رحمانی و شیطانی فرق نتواند کرد
پس هر چه باجازت و اشارت پیران و بزرگان کنند عبادت و طاعت است و هر چه بی اجازت
و اشارت است ضلالت و خسارت است چه خوش گفت آنکه گفت ؎ هر که فرمان برد از
خذلان برست :. از همه دشواری آسان تر است :. طاعتی از امر در یک ساعت است
بهتر از بی امر عمری طاعت است :. هر که بی فرمان کشد سختی بسی :. سگ بود در کوی آنکس
نی کسی :. سگ بسی سختی کشد او را چه سود :. جز زیان نبود که بر فرمان نبود :. و آنکه بر فرمان
کشد سختی دمی :. از نوالش بر بر آید عالمی :. کامرانی نیست در فرمان گزیر :. بندهٔ تو در تصرف
بر تخیر :. چنانچه در معدن المعانی مسطور است ترک و فعل در هر چیزی است و هر چه بفرمان
نفس کند کردن و ناکردن یکی است چه سود کند تا که بفرمان نکند بجدیکه گفتند مرید مبتدی تطوعات
هم بی فرمان پیر بجای نیارد اگرچه طاعت است و درین حرف وارد گردید که چون تطوعات
عبادت است و هر چه عبادتست کردنی است پس فرمان پیر چه حاجت است جواب دادند که
پیش از تصفیه و تزکیه مریدان میان باعثه رحمانی و شیطانی تمیز نمی توانند کرد و بر دقائق و خفایای
عمل کار مطلع نیست هر چه خواهد کرد بخوشی نفس بر حسب عادت خواهد کرد پس پیش پیر برای آن

بگویند که او بر دقائق و خفایای عمل مطلع شده است باعثه رحمانی وشیطانی میداند در حال
نظر بر باعث کند که کدام باعث است که این را درین کار در می آره و بعد دیدن آن او را
بفرماید تا هیچ کاری ازان بی مشرب مزود و اصل درین باب آنست که حق تعالی فرموده است
یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تُقَدِّمُوْا بَیْنَ یَدَیِ اللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ

امام کلبی این را تاویل کرده است لا تسبقوا رسول اللہ (صلی اللہ علیہ وسلم) لا بقول
ولا بفعل حتی یکون ہو الذی یامرکم بہ یعنی پیشی نکنید بر رسول خدا بہ گفتن و نہ بکردن تا او نفرماید
شمارا و آئین ادب مرید انست که با پیر باید کرد که مسلوب الاختیار بود که او را ہیچ تصرفی نبود در
نفس و نہ در قلب و انچہ کند باشارہ و امر شیخ کند تحت عبارتہ آری مبتدی قبل از تزکیہ و تصفیہ
چہ داند که درین کار مارا که می آرد و برین کار که میدارد نفس یا شیطان یا روح پس ہر چہ
بکند باشارہ پیر کند نقل است که مردی بخدمت خواجہ ابراہیم ادہم آمدہ مرید شد و چندان
در عبادت افزود که ابراہیم شرمندہ شد و در دل اندیشید که باعث چیست که شب را زندہ
میدارد و عبادت میکند بعد از فکر آن حقیقت کشف شد مرید را گفت طعام خود بگذار و فطار
ہمراہ من بکن و طعام من بخور چون مرید طعام خود گذاشت و بطعام خواجہ افطار کردن گرفت
در عبادت و حلاوت وی قصور شد اندک اندک ہر روز میگذاشت حتی که نماز فرض خواندن
متشکل شد چون خواجہ دانست که ثمرہ لقمہ حرام بود که شب را زندہ داشت و در عبادت
می افزود و ہیچ وقت از نوافل نمی آسود وی را از طعام وی بازداشت و در طعام خود
ہمراہ ساخت و از برکت لقمہ حلال خواجہ مرید در کار دین استقامت یافت و بمقام مردان
رسید پس پیر آفت راہ میداند و ہر چہ که بہبود مرید است آن میفرماید جانمن پیر سہ اند اول
آنکه در خدمت وی ارادت می آرد و کلاہ و شجرہ میستاند دویم آنکه در خدمت وی خدا شناسد
سیوم آنکه از دست وی خرقہ پوشد در اصل پیر آنست که در خدمت وی خدا شناسد چنانچہ
مشہور است مردی در خدمت بزرگی نشستہ بود آن بزرگ پرسید ای عزیز تو نیز خود را

بهتر میدانی یا امام اعظم را آنمرد گفت که پیر خود را آن بزرگ خشمگین شد بعده پرسید بچه دلیل
پیر خود را بهتر از امام اعظم میدانی گفت از بهر آنکه سالها است که در مذهب امام اعظم ام هیچ
صفات از من برطرف نشد و هیچ وقت دل ما از نامرضیات برنگشت درین روزها که پیر گرفتم
بحسن تربیت وی بجائی رسیدم که هیچ ذمیمه در خود ندیدم و همگین خود را در مرضیات حق سبحانه تعالی
مائل دیدم پس این بهتر یا آن چون این شنید آن گوینده شرمنده گشت و عذر خواست و گفت
که حق میگوئی پس ای برادر پیر آنست که در خدمت وی راه حق یافت که بسلوک آن راه حق را
دریافت و بر همه پیران اعتقاد دارد چه پیر بیعت و چه پیر نعمت و چه پیر خرقه اما حق پیر نعمت
زیاده تر است از همه چونکه دل مرده و طبیعت افسرده از نفس وی زنده گشت آری علماء
امت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم عیسئ وقت اند زیرا که عیسیٰ مرده تن را زنده میکرد و علمای
امت محمد صلعم مرده دلانرا زنده میکنند که هرگز نمیرند خوش گفت آنکه گفت ؎ هرگز نمیرد آنکه دلش
زنده شد بعشق ❊ ثبت است بر جریدهٔ عالم دوام ما ❊ ای برادر خرقه نیز سه نوع است یکی تبرکا
دوم تشبها سیوم خرقه ارادت و خلافت خرقه تبرکا بهر که خواهند بدهند خرقه تشبه جز بصالح
ندهند من تشبه بقوم فهو منهم که ادب این لباس جز از صلح کسی بجا نیارد و خرقه ارادت
و خلافت جز بمرید کامل ندهند جانمن حقیقت خرقه بشنو که از کیست و از کجا است در معدن المعانی
مسطور است هر فرزندیکه در خانه آدم متولد شد آدم اندیشید که بکدام خرقه لایق است درین
فکر جبرئیل بیامد و گفت الشیث صوفی بعد از ان شیث خلوت اختیار کرد خلق الله از وی
تعلق گرفتند باز جبرئیل مقراض بشیث آورد و گفت هر که با تو تعلق کند موی از سر وی بستان
تا میان تو و آنکس تعلق حاصل آید و اصل مقراض از اینجا گرفتند و قبر شیث و ایوب در اوده
است چنانچه از شیخ الاسلام شاه عبد الرحمن جانباز در باب نهم در گهر اول مسطور است که
اوده را آدم تیار کرده است و قبر شیث و ایوب دران شهر است نقل است از مکارم
الاخلاق من الطماسی فی الهند مدینة یقال لها اوده بناها آدم و فیها قبران قبر شیث و ایوب

صلوات الله علیهما رفع الله تعالی عن تلک البلدة العذاب ببرکته القبرین المذکورین در شرح[ے]
هدایه مسطور است قال علیه السلام ان هذه البلدة سمیت باووده قبرے نبیین
شیث و ایوب علیهما السلام جانمن بعضے گویند که خرقه از مهتر ابراهیم خلیل اسید
صلوات الله علیه و علی آله است چون نمرود مردود خلیل الله را مجرد ساخته و در منجنیق
نهاده در آتش افگند جبرئیل پیراهن از بهشت آورده و ایشان را پوشانیده از برکت آن
آتش بر خلیل الله بوستان گشت مشهور و در اکثر کتب نیز مسطور است که در شب معراج حق
سبحانه محمد رسول الله صلعم را خرقه عطا فرمود آن را خرقه فقیر میگویند و سوال فرمود جواب آن نیز
معلوم کنانید که هر که از یاران این جواب بگوید خرقه مبارک را بوی برسان رسول الله صلعم اول
از امیر المومنین ابابکر صدیق رض سوال کرد اگر این خرقه بتو دهم چه کنی گفت صدق و صفا ورزم
بعده از امیر المومنین عمر رض پرسیدند ایشان جواب گفتند که عدل و انصاف ورزم بعده از
امیر المومنین عثمان رض پرسیدند ایشان گفتند که سخا و عطا ورزم بعده از امیر المومنین علی المرتضی رض
پرسیدند ایشان گفتند که بدین خرقه پرده پوش خلق باشم و عیب خلق را بپوشم حضرت رسالتمآب
خرقه مبارک از تن برکشیدند و گفتند بستان که مرا فرمان بود هر که این جواب بگوید او را بدهے
عاقبت و خاتمت آن برادر و این درویش و جمیع مسلمانان بخیر باد

مکتوب بست و نهم باسم شیخ عبد اللطیف اکبرابادی در بیان تربیت و تعلیم مریدان حسب حال مریدان و بیان کیفیت وقت نماز و مذاهب صوفیان که نزد بعضی نماز آلۀ غیب است و نزد بعضی آلۀ حضور و دیگر معارف

بسم الله الرحمن الرحیم مشیخت پناه شیخ عبد اللطیف اکبر آبادی سلمه الله تعالی من الآفات
ای برادر مرشد را باید که گوهر شناس باطن طالبان باشد که بداند کدام قفل گنجینه اسرار او را
خواهد کشاد و کدام زنگ آئینه باطن وی را خواهد زدود و هر که مناسب حال وی باشد فرماید
ای برادر بعضی اولیای کبار روز و شب هاسیصد و بعضی پانصد و بعضی هزار رکعت نماز

ے معلوم نیست که این کدام شرح هدایه است و نام شارح چیست و این خلاف تحقیق و یکر ارباب تحقیق حقیق مینماید چنانکه بر ناظر کتب معتبره سیر و تواریخ مخفی نیست ۱۲ حافظ علی انور کاکوروی

میگذاردند وبدان بتقرب آنحضرت گشتند چنانکه رسول صلعم خبر داد از جبرئیل و جبرئیل از حق سبحانه
تعالی لایزال عبدی یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احببته کنت
له سمعا وبصرا ویدا ولسانا فبی یسمع وبی یبصر وبی ینطق وبی یبطش
نقل است که چون رسول صلعم نماز گذاردی اندرونش جوشی بودی چون جوش دیگ رویین که
در زیر آن آتش افروخته باشد و چون امیر المومنین علیؑ قصد نماز کردی موهای او از جامه سر
بیرون کردی ولرزه بروی افتادی وگفتی آمد وقت گذاردن امانتی که آسمانها وزمین از
حمل آن عاجز شدند سهل بن عبداللهؓ گوید علامة الصدق ان یکون باعث من الحق اذا دخل
وقت الصلوٰة یبعثه علیها وینبهه ان کان نائما بر صادقان حق سبحانه تعالی فرشته را تعیین میکنند
که چون وقت نماز در آید بر گذاردن آن بعث کند واگر خفته باشد بیدار کند صاحب کشف المحجوب
گوید گروهی گویند که نماز آله حضور است وگروهی گویند که آله غیبت است گروهی که غائب بوده اند حاضر
شده اند وگروهی که حاضر بودند اندر نماز غائب شدند چنانکه اندر ان جهان اندر محل رویت گروهی
که خدا را ببینند غائب باشند حاضر شوند وگروهی که حاضر باشند غائب شوند ومن گویم که علی
ابن عثمان جلالی ام که نماز امر است نه آله حضور است ونه آله غیبت است از انچه امر هیچ چیز را
آله نگردد که علت حضور عین حضور بود وعلت غیبت عین غیبت است امر خداوند تعالی را هیچ چیز
سبب وتعلق نیست که اگر نماز علت حضور بودی بایستی که فاجر نکردی واگر علت غیبت بودی
بایستی که غائب بترک آن حاضر شدی وچون حاضر وغائب را بترک آن عذر نیست پس نماز
در نفس خود سلطانی است اندر غیبة وحضور نه بسته است پس نماز اهل مجاهدت واهل استقامت
بیشتر کنند وفرمایند چنانکه مشایخ مریدانرا اندر شبانروزے چهار صد رکعت نماز فرمایند وعادت تن را
بر عبادت ومستقیمان نیز نماز بسیار میکنند وشکر قبول اندر حضرت باید اینجا ارباب احوال و ایشان
بر دوگونه بوده اند وگروهی آنانکه نمازهای ایشان در ملک مسرت بجای مقام جمع بود بدان مجتمع شوند
وگروهی آنانکه نمازهای شان اندر انقطاع مسرت بجای مقام تفرقه بدان مفترق شوند

و آنانکه اندر نماز مجتمع باشند روز و شب اندر نماز باشند و آنانکه مغترق باشند بجز فرایض و سنت نماز کمتر کنند ای برادر درویش را باید که هر وقت که وضو تازه کند دوگانه بگذارد و اگر بسبب حارجی دوگانه گذاردن نتواند آیة الکرسی بخواند و اگر آیة الکرسی هم خواندن نتواند چهار مرتبه سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم بگوید تا مقصود دوگانه حاصل شود نقل ست از امام اعظم که چهل سال نماز بامداد بوضوی نماز خفتن گذارده است و حسین منصور چهار صد رکعت نوافل در شب و روز بر خود فرض کرده بود گفتند درین درجه که توئی اینهمه رنج است گفت اینهمه رنج و راحت در حال تو نشان کند دوستان فانی الصفت باشند نه رنج در ایشان اثر کند و نه راحت و جنید رح در پیری هم هیچ وردی از اوراد جوانی فرو نگذاشت گفتند ایها الشیخ پیر گشتی از بعضی ازین نوافل دست بدار گفت اینچیزهائی است که در بدایت انچه یافتم بدین یافتم محال باشد که در نهایت ازان دست باز دارم سبحان الله امام اعظم رض و بایزید و جنید و منصور و شبلی چندین صد سال گذشته اند که ازین عالم انتقال کرده اند چنان معلوم میشود که همدرین وقت ازین عالم رحلت فرمودند ای برادر این ثمره حسن معامله که عبارت از حیات معنویست و چندین هزار علماء بودند هیچ یکے هم نداند که بوده اند نقل ست که امام شافعی رض در مدح امام اعظم گفته است شعر حسبی من الخیرات ما اعددته یوم القیمة فی رضی الرحمن ☆ دین النبی محمد خیر الوری ثم اعتقادی مذهب النعمان ☆ و ایضاً لقد زان البلاد و من علیها ☆ امام المسلمین ابوحنیفه ☆ بآیات و اسناد و فقه ☆ کآیات الزبور علی الصحیفه ☆ اماماً صادقاً فی الاسلام نوراً ☆ امیناً للرسول و للخلیفه فما فی المشرقین له نظیر ☆ و لا بالمغربین و لا بکوفه ☆ فلعنة ربنا اعداد رمل ☆ علی من رد قول ابی حنیفه ☆ اگر کسی بگوید که چون شافعی چنین اعتقاد داشت چرا پیروی امام اعظم نکرد بگو که امام شافعی مجتهدی بود و مجتهد را روا نیست که تقلید و پیروی مجتهد دیگر بکند عاقبة و خاتمة آن برادر و جمیع مسلمانان بخیر باد بحرمة النبی و آله الامجاد

مکتوب چهلم باسم سید قاسم ساکن آگره در بیان فواید صحبت اولیای الله و ثمره مجاهده

بتائید قول حضرت پیر مرشد و حقایق وجد و سماع

بسم اللہ الرحمن الرحیم بآن طالب صادق و عاشق خالص نبی ہاشم سید قاسم ساکن آگرہ جعل اللہ تعالیٰ من العارفین از ذرہ بمیقدار مجتبی المعروف مجالاہرپوری دعا و سلام معز زباد عزیز من بر سالکان این راہ صحبت اولیاے اللہ فرض است کہ ایشان را با مشاہدہ غرض است و در صحبت فوائد و اثرہا است چنانچہ نقل است از نفحات کہ شیخ عبداللہ بلبیانی قدس سرہ گفتہ است کہ در اوایل از خلق انزوا جستم و یازدہ سال در کوہ بسر بردم چون از کوہ باز آمدم بصحبت زاہد ابوبکر ہمدانی رحمۃ اللہ علیہ پیوستم و وی صاحب کرامت بود و فراستی صادق داشت و ورد وی آن بود کہ ہر شب برخاستی و عصاے آہنی داشتی آنرا زیر زنخدان گرفتی و تا روز بر پاے ایستادی من نیز بموافقت وی از عقب وے می ایستادم وے و چہار روے باز پس کردی و غیرت آوردی و گفتی بر و جاے بجسپ من بر زمین می نشستم تا وے مشغول کار خود میشد و دیگر بر میخاستم و موافقت وے میکردم تا انگاہ کہ حال وے بمن فرود آمد انگاہ تنہائی گزیدم حق تعالیٰ میفرماید یا غوث الاعظم المجاہدۃ بحر من المشاہدۃ وحیتانہ الواقفون فمن اراد الدخول فی بحر المشاہدۃ فعلیہ باختیار المجاہدۃ لان المجاہدۃ بذر المشاہدۃ من اختار المجاہدۃ لی او لغیرے فلہ مشاہدۃ ان شاء او ابی یعنی ای غوث بزرگ مجاہدہ دریائی است از مشاہدہ و ماہیان آن دریا واقفانند پس ہر کہ خواہد کہ در آید در دریاے مشاہدہ پس بر و باید اختیار مجاہدہ زیرا کہ بدرستی کہ مجاہدہ تخم مشاہدہ است ہر کہ اختیار کند مجاہدہ از برای من یا از برای غیر پس مراد راست مشاہدہ اگر خواہد یا باکند پس ریاضت و مجاہدہ فرض شد عزیز من ہر چند مجاہدہ و ریاضت بیشتر مرتبہ برتر و موہبت و فضل الٰہی افزون تر چنانکہ نقل است از نفحات کہ از حضرت شیخ الاسلام احمد پرسیدند کہ ما مقامات مشایخ شنیدیم و کیفیت ایشان دیدہ ایم از ہیچکس مثل این حالات کہ از شما ظاہر میشود ظاہر نشدہ است فرمود کہ ما در وقت ریاضت

رباضتے کہ اولیاے خدائتعالی کردہ بودند بجا آوردم و بران مزید نیز کردم حق سبحانہ تعالی بفضل وکرم خود ہرچہ پراگندہ باالشان دادہ بود بیک بار باحمد داد و در ہر چہار صد سال چون احمد شخصی پدید آمد کہ آثار عبادت ایزد تعالی در مادہ او آن باشد کہ ہمہ خلق بہ بیند

ہذا من فضل ربی ای برادر اہل دلانرا باستماع سرود و نغمہ در باطن ایشان ذوقی و وجدے پدید می آید کہ آن موجب قربت حق است و نقل ست کہ رسول علیہ الصلوۃ والسلام باستماع این رباعی ؎ لقد لسعت حیتہ الہوی کبدی + فلا طبیب لہا ولا راقے + الا الحبیب الذی قد شغفت بہ + فان عندہ الطب و تریاقی + چہار صد بار در تواجد آمد

وچندان تواجد کرد کہ ردای مبارک از کتف افتاد و فرمود کہ لیس بکریم من لم یہتز بذکر الحبیب وحضرت شیخ روزبہان قدس سرہ در کتاب الانوار فی کشف الاسرار آوردہ است کہ قوال باید کہ خوبرو بود کہ عارفان در مجمع سماع بجہت ترویح قلوب بہ سہ چیز رغبت میکنند روایح طیبہ و وجہ صبیح و صوت ملیح بعضی گفتہ اند کہ ازین قوال اجتناب بہتر است زیرا کہ اینچنین کار عارفے را مسلم آید کہ طہارت قلب او بکمال رسیدہ باشد و چشم او از دیدن غیر حق پوشیدہ و در بعضی علامات اصحاب بقا حق تعالے میفرماید یا غوث الاعظم انت منہم ومن علاماتہم فی الدنیا رحب فہم منحرقۃ من قلیل الطعام والشراب ونفوسہم منحرقۃ عن الشہوات وقلوبہم منحرقۃ عن الخطرات وارواحہم منحرقۃ عن اللذات وہم اصحاب البقاء والمحترقین بنور اللقائے یعنی ای غوث بزرگ تو از ایشانی یعنی از اصحاب بقائو بعضے از علامات ایشان در دنیا آنست کہ جسم ہائے ایشان سوختہ از قلت طعام وشراب و ذات ہاے ایشان سوختہ از شہوات و دلہاے ایشان سوختہ از خطرات یعنی ہیچ خطرہ وخیال در دل ایشان نماندہ و روح ہاے ایشان سوختہ از لذت ہا و ایشان اصحاب بقا اند و سوختہ اند بنور لقاے رب العزت عزیز من

صوفیان میگویند که حق سبحانه تعالی محسوس است چنانکه عاشق فانی شیخ عبد اللہ لمبانی قدس سره میفرماید ؎ تا من بدو چشم خود نه بینم هردم + از باب طلب نمی نه نشینم هردم + گویند خدا بچشم سر نتوان دید + آن ایشانند من چنینم هردم + ای برادر انام عوام که منکر مستحسن صوفیه اند ورا زل چون حق سبحانه تعالی ورا ایشان طاقت نور دیدار خود نیافت بر چشم دلهاے ایشان پرده خودی و غفلت انداخت و بدان پرده خود بخود محجوب اند یکی را دو می بینند ؎ اصل بیند دیده چون اکمل بود + فرع بیند دیده چون احول بود ۞ کما قال تعالی یا غوث الاعظم خلقت العوام فلا یستطیعون نور ربها فجعلت بینی وبینهم حجابا یعنی ای غوث بزرگ آفریدم عوام را پس طاقت نمی آورند روشنی دیدار پروردگا خود را پس گردانیدم میان خود و میان ایشان پرده عاقبة و خاتمة آن العزیز و جمله مسلمانان بخیر باد بالنون والصاد

مکتوب چهل و یکم باسم مولانا علی خوشنویس در بیان آنکه نبوت بکسب بنده نیست و بیان معراج انبیاء و اولیا و قصه شاه عبد الرحمان جانباز

بسم الله الرحمن الرحیم مولانا علی خوشنویس سلمه الله تعالی من الآفات از درویش مجتبی عرف مجالاهر پوری دعای مشتاقانه موصول باد ای برادر نبوت بکسب بنده نیست محض بفضل خاص حق است اگر بکسب و ریاضت بودی لقمان را نیز بودی مگر قصه لقمان علیه الرحمه نشنیده اگر نشنیده از من بشنو که حق سبحانه تعالی لقمان را مخیر گردانید میان نبوت و حکمت و پرسید که تو چه میخواهی نبوة یا حکمت هر چه ازین هر دو خواهی بدهم لقمان حکمت اختیار کرد بو الفضولے پرسید که با وجود نبوة حکمت چرا اختیار کردی گفت ای نادان چندان هزار کس را که نبوة داد کرا مخیر گردانید و پرسید همین اگر مرا هم دادی مخیر نگردانیدی و نه پرسیدی چون مخیر گردانید و پرسید همین دلیل نادادن بود ای برادر بمقدار درجه هر کس را معراج شده است معراج موسی علیه السلام طور بود و معراج خلیل اللہ آتش

بود و معراج یوسف چاہ بود و معراج یونس شکم ماہی بود و معراج ادریس بہشت بود و معراج عیسی علیہ السلام چہارم آسمان بود و معراج محمد علیہ السلام قاب قوسین او ادنی بود ہمچنین بمقدار درجہ اولیا را ہم معراج شدہ است ومیشود وخواہد شد لیکن انبیارا باجساد واشخاص واولیار را بہمت واسرار وانبیار در بیداری واولیار را در خواب ومراقبہ کہ بہ از بیداری است محب من معراج اولیار را درخور مرتبہ وے است ہر کسی را بمقدار مرتبت ومنزلت معراج شدہ ومیشود وخواہد شد کہ معراج عبارت از قرب است ودوستان حق لامحالت مقرب اند اگرچہ در نبوت مسدود است امادر ولایت مفتوح تا قیامت است ہر کہ ولی مقرب است صاحب معراج است ای برادر اگر معراج اولیار بتفصیل نشنیدہ از من بشنو کہ سلطان عارفان زمان مقرب سبحان عاشق نامی خواجہ بایزید بسطامیؒ در معراج خود میفرماید کہ سر مارا باسمانہا بردند وبہشت ودوزخ وچیزہا نمودند ہیچ نگاہ نکردم واز مکنونات برگذشتم فصرت طیرا مرغی گشتم ودر دریاے ہویت می بریدم تا بر میدان احدیت مشرف شدم ودرجہ ازلیت را اندر آن بدیدم چون نگاہ کردم آنہمہ من بودم وگفتم یا بار خدایا با منی من تبو راہ نیست واز خودی خودم را گذر نہ چہ باید کرد فرمان آمد کہ یا بایزید خلاصی تو از توی تو وابستہ متابعت دوست ماست در رہ راکہ آنجا قدم اوست اکتفا کن وبر متابعت او مداومت کن ومعراج قطب ربانی محبوب سبحانی شیخ الثقلین میر سید محی الدین جیلانی قدس سرہ آن بود کہ بر منبر برآمد وگفت قدمی ہذہ علی رقبۃ کل ولی اللہ ومعراج شیخ منصور حلاج آن بود کہ بر دار کرد ومعراج شیخ نجم الدین کبری آن بود کہ از سر حال برخاست وبر در خانقاہ ایستاد ونظر مبارکش بر سگ افتاد درحال بخشش یافت ومعراج شیخ فرید الدین عطار آن بود کہ شہید شد وسر خود را در زیر بغل کردہ چیزہا از اسرار الٰہی نوشتہ ومعراج مجد الدین بغدادی آن بود کہ سلطان وی را در دجلہ انداخت ومعراج شیخ بہار الدین زکریا آن بود کہ پسر او شیخ صدر الدین عارف نامہ بدست شیخ داد وقت خواندن نامہ آواز برخاست

بدن فانی را در عالم فانی گذاشت و جان را در عالم بقا انداخت خوش گفت آنکه گفت

چیست ازین خوبتر در ہمہ آفاق کار + دوست رسد نزد دوست یار بنزدیک یار +

و معراج شیخ فرید شکر گنج آن بود که در مسجد با مریدان در آمد و جائے بہ نشست و مریدان

بعقب شیخ نشستہ شیخ در معراج بود که دریکی از مریدان ایشان اثر کرده بود نعره زد و بیفتاد

چون بهوش آمد شیخ گفت بارے از معراج من ترا نصیب شد و معراج قطب العالم خواجہ

قطب الدین آن بود که بشنیدن این بیت کشتنگان خنجر تسلیم را + ہر زمان از

غیب جانے دیگر است + جانرا فدای دوست کرد و معراج سلطان المشایخ شیخ نظام الدین

دہلوی آن بود که وقت نقل ازین عالم ہر بارے پرسید که نماز کردم حاضران میگفتند کردہ

و ہر بار نماز میخواند و در انوقت ہر نمازی معراج بود الصلوۃ معراج المومن و معراج شیخ قطب الدین

بسر انداز غوثی جونپوری قدس سرہ دران وقت بود که شیخ قطب الدین و شیخ عبداللہ شطار

بایکدیگر ملاقات کرده ہر دو نشستند در مراقبہ شدند بعد از یک ساعت شیخ قطب الدین

برخاستند و بخانہ متوجہ شدند یکی از مریدان شیخ عبداللہ شطار نیز ہمراہ شیخ برخاست و

عرض داشت که ما مردم منتظر کلام فیض بخش شما بودیم و ہیچ سخن درمیان نشد اما در عالم باطن

چہ گذشت شیخ قطب الدین قدس سرہ فرمودند که بشاہ خود بپرس ہر چہ که دیدہ است

خواہد گفت آن مرید از سر شوق بخدمت پیر خود شیخ عبداللہ شطار پرسید که درمیان بزرگان

چہ گذشت و شیخ قطب الدین چہ احوال دارند فرمود که شیخ قطب الدین پہلوان درگاہ اللہ است

ازین عالم روح من و شیخ قطب الدین پہلوان عروج کردند در فلک اول در آمدند و از

فلک اول نیز بر گذشتند در فلک دویم در آمدند و از فلک ثانی نیز در گذشتند در فلک

ثالث در آمدند و از فلک ثالث نیز بر گذشتند و در فلک رابع در آمدند و از فلک رابع نیز

برگذشتند در فلک خامس در آمدند و از فلک خامس نیز بر گذشتند در فلک سادس در آمدند

شیخ قطب الدین از الف الف شد و ہزار قطب الدین نیک لباس ظاہر گشت ہمدرین

حیرت بافاقت آمدیم نمی دانیم کہ قطب الدین چہ شد و معراج شیخ الاسلام شیخ عبدالرحمان
جانباز ہمین بود کہ در نماز عشا بمشاہدہ حق رفتند و برائے ہمین بزرگان الصلوٰۃ معراج المؤمن
میگویند چنانچہ تقوی شعار قاضی صدرالدین از پدر خود نقل کردہ است کہ شیخ عبدالرحمان
جانباز قدس سرہ خود امام بودند و جماعت کثیر بود در رکعت اول الحمد خواندہ والضحیٰ را
تا آخر رسانیدہ بودند کہ از خود بگذشتند تا مدت مدید ہمدرین ماندند بعضی بخانہ رفتند
و بعضے بیرون مسجد و بعضے در مسجد چون شیخ در افاقت آمدند فرمودند کہ قاضی اسمٰعیل
دوات و قلم بیار من آوردم آنچہ بر شیخ گذشتہ بود نوشتند و میر سید عنایت اللہ بہرائچی
آن نوشتہ دیدہ بودند و بسیار مطالعہ کردہ بودند و پیش این درویش آن احوال دقیق
را بیان میکردند و یک دو حدیث کہ دران واقعہ دقیق مندرج بود نیز میخواندند حق سبحانہ
ہمہ طالبان راہ خویش را ازین احوال روزی کناد و بر ہمہ دوستان جلوہ گر کند و معراج
قدوۃ السلف شاہ عاشقان عبدالقدوس جونپوری قدس سرہ بلا تفاوت و تجاوز عین
معراج شیخ عبدالرحمان قدس سرہ بود و خود بزبان مبارک ہمچنین فرمودہ بودند پس ای برادر
اولیا را در خور مرتبت و منزلت معراج میشود و معراج شیخ فریدالدین گنجشکر بتفصیل بیان نکردم
بعزم اکنون بشنو کہ از معدن المعانی بتفصیل نقل میکنم در معدن المعانی مسطور است
کہ در ملفوظ شیخ نظام الدین رحمۃ اللہ علیہ نوشتہ است کہ مولانائے فریدالدین علیہ الرحمۃ
جائے بہ نشستند مریدان ہمہ برابر از عقب ایشان بہ نشستند ناگاہ مریدی از مریدان
ایشان نعرہ بزد و بیہوش شدہ افتاد و غوغا و شور در مسجد افتاد قاضی و پسر قاضی در
مسجد حاضر بودند ایشان را خوش نیامد پیادہ را گفتند کہ پائے بگیر و کشان کشان بیرون
بر چون شیخ بدیدگونہ ناخوش شد و درویشانہ بگذشت و چیزی بگفت بعد آنکہ آن مرید
بہوش باز آمد مولانائے فریدالدین روئے مبارک بران مرید آورد و گفت کہ الحمد للہ
ترا بارے نصیب از معراج من شد آن زمان کہ تو نعرہ بزدی مرا معراج بود اما یک بکنید کہ

قاضی و پسر قاضی کار خود کردند شما اہم کار خود باید کرد چندین روز برین گذشت که پسر قاضی
را زحمت پیدا شد قاضی بیقین تصور کرد که این از شومت آنست که با مریدی شیخ ماجرا گذشت
و آن ناخوشی شیخ است چون ہر دو را این بلا زیادت شد قاضی منفعل شد که تا این بلا زیادت
شده است برویم و شیخ را خوشنود گردانیم کسی را در میان آورد و خود ساختگی دعوت
کرد بخدمت شیخ فرید الدین علیه الرحمه آمد و گفت که عرصه است که گناهی در وجود من آمده
و از شومت آن ماجرا که پسر ما را زحمت شده است مخدوم به بخشید و شفا کنید قاضی الحاح
بسیار نمود تا شفا شود شیخ قبول نه کرد و گفت چنانچه که تو کار خود کردی ایشان نیز کار خود
کردند باز الحاح کردن گرفت و ہر کسی را شفیع آورد شیخ فرمود شفا بکنم اما بدین شرط
که میان من و تو مصحف منصف شود مصحف بکشایند تا کدام آیه آید اگر آیه رحمت آید شفا کنم
و اگر عکس رحمت آید زحمت نرود قاضی و دیگران قبول کردند مصحف را بکشادند قضارا
آیه عذاب آمد بحسب ماجرا چنانچه که بود همچنان آمد شیخ گفت الکنون جاے آشتی نمانده است
قاضی باز گشت آخر پسر آن قاضی نقل کرد و خود ہم با جان و مال بر افتاد تمت عبارته
ای برادر ہر که با درویشان آن کند که نباید البته آن بیند که نباید دید چنانچه نقل است
که از شیخ عبد الرحمن جانباز لاہوری قدس سره شیخ عبد الصمد عداوت پیدا کرد
و ہمیشه بد میگفت و بد میخواست بد گفتن سهل است و بد خواستن از ان بدتر تا حدیکه
محضر قتل شیخ قدس سره به تحریر در آورده و خواست که چون محضر تیار شود پیش شیر شاه
که بادشاه افغانان بود برد چون شنیده بود که میان حضرت شیخ و شیر شاه ناخوشی به
واقع است البته شیخ را زنده نخواهد گذاشت سبب ناخوشی انیست که ہمایون بادشاه
جعل الجنة مثواه از خدمت شیخ عبد الرحمان جانباز اعتقاد و اخلاص تمام داشتند
بواسطه آن شیر شاه از خدمت ایشان خوش نبود عند الملاقات از شیخ پرسید که منوز مغلان
هستند شیخ قدس سره فرمودند که مالک الملک خداست ہر که را خواہد بدہد با مغلان بود

بشما واد عنقریب بمغلان خواهد او هر چند که آزار بسیار کشید و خواست که مضرت رساند وشیر هولناک از چپ و راست حضرت شیخ ظاهر شد از نیمعنی ترسید و بمعذرت پیش آمد عنقریب باز حق سبحانہ تعالی بادشاه را ملک مرحمت فرمود چون بدخواستن عبد الصمد بدین حال رسید حضرت شیخ قدس سره فرمودند که عبد الرحمن به حضرت حق سبحانه خواسته است که عبد الصمد با جان و مال برانداخته شود و تا قیامت بر سینه او آمد و رفت خلق الله شود بدرگاه حق سبحانه تعالے قبول افتاد یک مدت بگذشته بود که هر یک در بلا گرفتار شدند و مردند و خانه ایشان خاک و سیاه شد که هیچ فردی از اولاد ایشان نمانده و بعضی که ماندند شهر را گذاشته در دیه متوطن شدند با جاے دیگر و مقبره اولاد ایشان زیر آستانه شیخ واقع است و آمد و رفت خلق الله بر سینه هاے ایشان ست رحمت بر جانش باد که گفت ✻ پروانه از ان سوخت که با شمع در افتاد ✤ با سوخته گان هر که در افتاد بر افتاد ✤ عاقبت و خاتمت آن برادر و این درویش و جمیع مسلمانان بخیر باد بحرمة النبی و آله الامجاد

مکتوب چهل و دوئم باسم میر حسین ساکن ٹهرایچ در باب استقامت وسعی کردن در امور

بسم الله الرحمن الرحیم سیادت پناه مقبول آل امام حسینے میر سید حسین ساکن ٹهرایچ جعل الله سبحانه تعالے من المقبولین از فقیر مجتبی المعروف بجالا هر پوری دعا و سلام معزز باد عزیز من اصل در همه کارها استقامت است خواه در کار دین یا دنیا اگر کسی در کارهاے دین یا دنیا قدم استوار کرده و جمیع کارها را بحق سبحانه سپرده خود را از سعی و تلاش باز ندارد حق تعالی جمیع کارهاے او بلطف کمال و بکرم لایزال برآرد که السعی منی والاتمام من الله تعالے عزیز من فرمان رب العزت انیست انی انا الله لا اله الا الله من لم یرض بقضائی ولم یشکر علی نعمائی ولم یصبر علی بلائی فلیطلب ربا سوائی یعنے بدرستی و راستی که من خدایم نیست هیچ خدا بجز من هر که رضا ندهد بقضاے من و شکر نکند به نعمت هاے من و صبر نکند بر بلاے من پس بگو که طلب کند پروردگاری

دیگر عزیز من پس بر بندگان فرض است که هر چه نیک و بد بد و رسد ہمچو شیر و شکر فرو برد
که این علامت سلامتی ایمان است للایمان نصفان نصفه شکر و نصفه صبر چون نعمتی
و فتوحی برسد شکر کند و چون بلاے و مکروہی برسد صبر کند و اگر کسی در نعمت شکر کند حق تعالے
نعمت بر و مزید گرداند و لئن شکرتم لازیدنکم و اگر در بلا صبر کند ایزد بیچون در راحت
و مسرت مفتوح گرداند که الصبر مفتاح الفرج عزیز من ہمه جا و در ہمه کار چشم را نهفته
با حق دار و خودی از خود بر دار که آن حجاب در حجاب و ہیچ دمی بی یاد او مگذار ے دایم
ہمه جا با ہمه کس در ہمه کار ✦ میدار نہان دیدۂ دل جانب یار ✦ تو خود حجاب خودی
حافظ از میان برخیز ✦ خوش آنکس است که درین راه بے حجاب رود ✦ هر دم که مفت
میرود از عمر گوهر یست ✦ کو را خراج ملک دو عالم بود بہا ✦ نقل ست از بزرگی که
در بازار صراف درم دوازده هزار روپیه را خرید و فروخت میکرد و ہیچ دمی بے یاد او نبود دست
بکار و دل با یار نشینی محبوب و محمود است عزیز من اگر کسی در مرقع و ژنده کار دنیا کند
و صحبت اہل دنیا اختیار کند مردود است چرا که الدنیا ملعونة و ملعون مافیها
و اگر اغنیا کار درویشان کنند و صحبت ایشان اختیار کنند مقبول اند و بران شاہد
است گفتار ے آصف عهدم که درین سلطنت ✦ صورت خواجگی و سیرت درویشانست ✦
نقل است از مولوے معنوی که فرموده است مرغیکه از زمین بالا پرواز کرده باسمان
نرسد اما انیقدر باشد که از زمره خلق و اہل بازار ممتاز باشد و از زحمت ہاے دنیا برہد
و سبکسار گردد که نجا المخففون و هلک المثقلون عزیز من عمر اندک است و فرصت غنیمت است
در ہمه جا و ہمه کار با حق حاضر باش چنانچه مولوی معنوی میفرماید ے که یک لحظه
از دوری نشاید ✦ که از دوری خرابی ہا فزاید ✦ بهر جائیکه باشی پیش حق باش ✦
که در نزدیک بودن مهر زاید ✦ عاقبت و خاتمت آن عزیز و جمله مسلمانان
بخیر باد بحرمة النبی و آله الامجاد۔

مکتوب چہل وسوم باسم خواجہ محمد حسین در باب آنکہ دوستی دوستان خدا بخدا ست
کہ عین خدا شناسی است

بسم اللہ الرحمن الرحیم مکتوب مرغوب طالب اللہ خواجہ محمد حسین خوشوقت رسید الحمد للہ
شما را بخدمت حقایق و معارف آگاہ شیخ عبد الرسول اخلاص تمام است مزید باد
مزید باد ای عزیز دوستی دوستان حق سبحانہ عزیز است ہر کہ ایشان را شناخت خدا
را یافت چنانچہ خواجہ عبد اللہ انصاری قدس سرہ فرمودہ خداوندا با دوستان
خواجہ فضل کردہ ہر کہ ایشان را شناخت ترا یافت خدمت شیخ مشار الیہ را
غنیمت دان کہ بس عزیز است زیادہ چہ نویسد

مکتوب چہل وچہارم باسم شاہ طالب اللہ در باب معنی ہو الاول ہو الآخر
ہو الظاہر ہو الباطن وحقایق توحید

بسم اللہ الرحمن الرحیم عارف باللہ شاہ طالب اللہ سلمہ اللہ تعالی من الآفات اندرویش
مجتبی بن مصطفی معروف بجالاہر پوری دعای مشتاقانہ موصول باد ای برادر ہو الاول
ہو الآخر ہو الظاہر ہو الباطن یعنی ہمہ اوست نیست موجود مگر دوست این را نکنی
فراموش رحمت بر جانش باد کہ گفت ہر نقش کہ بر تختۂ ہستی پیدا است + این
صورت آنکس است کان نقش آراست + دریای کہن چو بر زند موجی نو + موجش
خوانند در حقیقت دریا است + آری ہکذا آنست کہ خود شاہد وخود مشہود است
وخود عاشق وخود معشوق است وخود عابد وخود معبود است ویک نور است کہ
خود را ہمہ صورت ظاہر کردہ وبگونہای گوناگون نمودہ است رحمت بر جانش باد کہ گفت
یک نور را خصلت چنین ہم خود سما ہم خود زمین + ہم خود ملک ہم آدمی در ہر سری
سری بہ بین + ہم شمس ہم گردد قمر ہم نجم ہم گردد سحر + ہم شاخ ہم گردد ثمر در ہر سری سری
بہ بین + ہم کوہ ہم صحرا شود ہم آب ہم دریا شود + ہم در خوشی زیبا شود در ہر سری سری بہ بین

هم عرض هم جوهر شود هم لعل هم گوهر شود + هم مسک وهم عنبر شود در هر سری سری به بین +
هم خود پدر هم خود پسر هم خود جوان هم خود صغر + هم خود معمر پیر تر در هر سری سری به بین +
هم طیر هم حیوان شود هم جن وهم انسان شود + هم حور وهم دیوان شود در هر سری
سری به بین + هم خود ستاره ماه خود هم خود گدا هم شاه خود + هم خود روان هم راه خود
در هری سری سری به بین + یک نور آمد در جهان صورت شود در هر زمان + گاهی
چنین گاهی چنان در هر سری سری به بین + گه روح گردد گاه تن گه مرد گردد گاه زن +
گه بچه گردد پر فتن در هر سرے سری به بین + گه صید گه دانه شود گه زلف گه شانه شود +
گه شمع و پروانه شود در هر سری سری به بین + گه نور گاهی نار شد گه یار گه اغیار شد +
گه خفیه گه اظهار شد در هر سری سری به بین + کوتاه کن هرزه زبان یک نور را بنگر عیان +
هم خود شده جمله جهان در هر سری سری به بین

مکتوب چهل و پنجم باسم شیخ جلال جونپوری در معنی خلقت الجن والانس

بسم الله الرحمن الرحیم بآن پسندیده افعال مقبول ایزد متعال میان شیخ جلال ساکن جونپور رجعل الله تعالی من المقبولین از ذره بیقدر مجتبی بن مصطفی معروف بجالاهر پوری دعا وسلام مغزر باد حق تعالی میفرماید ما خلقت الجن والانس الا لیعبدون یعنے نیافریدم جن وانس را مگر بانیکه عبادت کنند یعنے بشناسند مارا بهر انفاس خویش و کمال عبادت اینست که عابد خود را فراموش کند. در عبادت یعنے محو کند تا بحقیقت عبادت برسد کما قال الله تعالی اذکر ربک اذا نسیت یعنی یاد کن پروردگار خود را تا که فراموش کنی خود را حقیقت ذکر فنائے ذاکر در مذکور ذکر و ذاکر محو گردد بالتمام سے جملگی مذکور ماند والسلام +

عزیز من فرق میان جلال وجلیل الف است چون الف جلال نباشد جلال جلیل شد چون جلال جلیل شد بر همه امیر شد وبران شاهد است کلام ربانی که صادر است بلا واسطه بر محبوب سبحانی میر سید عبد القادر جیلانی یا غوث الاعظم جسم الانسان ونفسه وروحه وقلبه

وسمعه وبصره ولسانه ویده ور جله کل ذلک اظهرت بنفسی لنفسی لا هو الا انا لا غیری
یعنی ای غوث بزرگ جسم انسان ونفس انسان وروح انسان ودل انسان وگوش
انسان وچشم انسان وزبان انسان ودست انسان وپای انسان
همه اینهارا ظاهر کردم بنفس خود از جهت نفس خود نیست انسان مگر من نه غیر من ودر
همین حالت شیخ عبدالله بلبانی عاشق سبحانی در حالتیکه خود را فانی دیده وحق را باقی
یافت بجانب گفتن این ابیات بشتافت ؎ باجمله خدای پاک یا کم + نی اتش
وباد آب وخاکم + از هستی ونیستی همیشه + عریان شده ایم جامه چاکم + وهم
از ایشانست ؎ حقیقت جز خدا دیدن روا نیست + که بیشک در دو عالم جز
خدا نیست + علم من علم وفهم من فهم

مکتوب چهل وششم باسم یاری دیگر که نام او معلوم نشد در فوائد نماز پنجگانه که کفر گناهانست

بسم الله الرحمن الرحیم نماز پنجگانه محو میکند بدیهارا که از کبائر باشد حضرت رسالت پناه
صلوٰة الله علیه از عمر پرسید که نماز دیگر با ما گذاردی گفت آری گفت هی کفارة آن نماز
کفاره این گناه است گفتند یا رسول الله مراد راست خاصة گفت نے برای عموم
مردم است ومؤید این قول در حدیث آمده که از نماز تا نماز دیگر کفارت گناهانست
که میان این واقع شده باشد چون از کبایر اجتناب نماید واسطے قدس سره فرمود که
انوار طاعت دود معاصی را محو میسازد در تحریر آورده که انوار ذکر ومراقبه در طرفی
النهار وزلفی الیل ظلمات اوقاتے که بحوایج نفسانی صرف شده دفع میکند وبعضے
بر آنند که گفتن کلمات اربعه حسنات است یعنے سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله
والله اکبر عزیز من انسان کمال مظهر حق است وهمه فروع اوست حق تعالے
انسان را بنور خود آفرید وملایک را بنور انسان اگر انسان منزلت خود را بداند
نفس کی من الانفاس لمن الملک الیوم بر زبان راند دبران شاهد است سوال

غوث الاعظم بایزو مطلق سالت یارب من اے شئی خلقت الملائکۃ قال
خلقت الملائکۃ من نور الانسان وخلقت الانسان من نوری یعنے حضرت
غوث الاعظم میفرمایند کہ پرسیدم من از پروردگار کہ از چہ چیز تو آفریدی فرشتگان
راگفت آفریدم فرشتگان را از نور انسان و آفریدم آدمی را از نور خود شاہد دیگر انست
یاغوث الاعظم الانسان سری وانا سرہ ولو علم الانسان منزلتہ عندی
لقال فی کل نفس من الانفاس لمن الملک الیوم للہ الواحد القہار
یعنے اے غوث الاعظم آدمی راز من است و من راز آدمی واگر بداند آدمی منزلت
خود را نزدیک من ہر آئینہ گوید در ہر دم از دمہا مر کرا است ملک امروز باز خود گوید کہ مر خدا یرا است
کہ قہار است عاقبت وخاتمت ما و شما و جملہ مسلمانان بخیر باد بحرمتہ النبی وآلہ الامجاد

تمت

از جناب مولانا مولوی ابو محمد سلیم اللہ صاحب اعظم گڈھی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

امابعد بر طالبان راہ ہدایت ظاہر و ہویدا باد کہ سوانح عمری مع نسب نامہ وغیرہ
حضرت سید العرفا شاہ مجتبی المعروف بہ شاہ مجا قلندرؒ بالتفصیل در کتاب اصول المقصود
و مراد المریدین مرقوم است در انجا باید دید۔ آن جناب بتاریخ پانزدہم شہر ربیع الثانی
۱۲۹۸ھ ہجری ازینجہان فانی انتقال فرمودند و برحمت حق پیوستند۔ چنانچہ درین
تاریخ بر آستانہ لاہرپور بدرگاہ شریف عرس عظیم میشود و نیز حضرات موجودین
آن زمانہ چند قطعات تاریخ وصال آنحضرت برد اللہ مضجعہ نوشتہ اند تبرکا و تیمنا نقل کردہ میشود

قطعہ اول

قلندر مشرب آن مجتبی شاہ ✤ کہ بود اندر جہان بے مثل و تمثیل ✤ بعلم معرفت
معروف ثانی ✤ حقیقت یافت از وے حق تکمیل ✤ طریقت از طریق او مبین ✤

شریعت را از رواج از و تجبیل + شد از ناسوت از اقصاے لاهوت + بالهام الٰهی چو بتعجیل + فرو بردم سر اندر جیب فکرے + بتسجیل شمار سال ترحیل + فرو کرده سر از درد جدائی + ولی الاعظم از من گفت جبرئیل +

قطعه دوم

خداوند معارف مجتبیٰ شاه + ز ما بگسیخت چون بند علایق + پے تاریخ رحلت ملهم غیب + به گفته کور شد چشم حقایق +

قطعه سوم

قدوهٔ عارفان پاک نفوس + بود از کاملان ذات قدوس + علمش مجتبیٰ مجا معروف + عالمی علم از شیوخ قدوس + بد ربیع الاخیر پانزدهم + هاتفے از دلیل نفس نفوس + سال وصلش چنین بقول آمد + از جهان رفت سوے ملک قدوس +

خاتمة الطبع از جناب مولوی شرف الدین صاحب خیرآبادی

الحمد لله والمنه که درین زمان سعادت توامان و آوان میمنت اقران که مکتوبات جامع الفیض والبرکات از تصنیفات جناب مستطاب معلی القاب حضرت سید العرفا سلطان الصالحین الملقب به مجتبیٰ المعروف به شاه مجا قلندر لاهرپوری قدس سره حسب فرمائش حضرت سجاده نشین درگاه اقدس و ساده صدر نشین خانقاه مقدس پیشواے قلندران والاشان و صاحبزاده فخر و عالی خاندان مقبول بارگاه رب جلیل مولانا مولوی حاجی شاه سید محمد اسمعیل قلندر لاهرپوری سلمه الله تعالی ابن رکن رکین و دین متین نبیره و سجاده نشین درگاه حضرت سید العرفا سید المجتبیٰ عرف شاه مجا قلندر و جناب حضرت شاه عبد الرحمن جانباز قلندر و جناب حضرت شاه علاؤ الدین جرمنه پوش سهروردی اللاهرپوری قدس اسرارهم بمطبع مجتبائی واقع لکهنو بماه ربیع الثانی ۱۳۱۵ھ محلی و مجلی گردید آنزد متعال بمطالعه طالبان راه شریعت و حقیقت و پیروان منازل طریقت و معرفت این جواهر مکتوبات بدامن مقصود دلی و بحصول مراد قلبی فیضیاب و کامیاب دارد و سعادت کونین بخشد بحرمة النبی و آله الامجاد خاکسار شرف الدین از آستانه لاهرپور صانه الله من الآفات والشرور

فہرست کتب موجودہ دکان محمد عبد اللہ تاجر کتب لکھنؤ چوک و مالک مطبع مجتبائی

مائدۂ رحمت منان - معروف بخوان نعمت کلان - ناظرین یہ نو تالیف جدید رسالہ جوانواع واقسام کی کھانون اور پوری پکوان اور شیرینی اور حلوے اور تمام متعارف عمدہ اور اعلی وادنی واوسط ہر قسم کے طعام وغیرہ کی نہایت نہایت صحیح اور عمدہ ترکیب مین اس فن کے اعلی درجہ کے کاریگرون سے دریافت کر کے لکھا گیا ہی اور روٴسا وامرا کے ملاحظے کے لائق بلکہ اس قابل ہی کہ تمام شائقین کے یہان ایک ایک نسخہ ضرور رہنا چاہیے بنظر کفایت خریداران قیمت فی جلد ۸ر

تشریح الاجسام فن جراحی مین تمام قسم کے پھوڑے اور پھنسیون کے علاج مین مع تصویر ہر مرض نہایت ہی جامع کتاب ہی قیمت فی جلد ۸ر

فتوح الشام - جسمین مجاہدین کی معرکہ آرائیان اور ہرقل شاہ روم سے مقابلہ اور افواج روم شام سی مقابلہ اور فتح ونصرت اسلام کے حالات مرقوم ہین قیمت فی جلد عہ ر

میزان الادویہ جسمین دوائیونکے مرکب کرنے اور مقدار شربت او کیفیت کے درج جاننے اور نکالنے کا بیان ہی قیمت ا ر

تفریح الخاطر کا اُردو ترجمہ ۸ر

جواہر الحروف خواص حروف مین جامع کتاب ہی جسمین شرائط اعمال اور خواص اور مرکب اور افسون بنانے کے قواعد اور اونکی تاثیرین اور استخراج نام موکل کے طریقے درج ہین قیمت ۶ر

شرح کلام ربانی با حضرت سید محی الدین جیلانی فن تصوف مین عمدہ رسالہ ہی قیمت ۳ر

تفریح الاذکیا فی احوال الانبیا قیمت للعہ ر

شفاء الامراض اُردو مولفہ جناب حکیم نور کریم صاحب دریابادی جو علم طب کے بڑے کامل تھے اسمین طریق تشخیص وعلاج امراض وتشریح جملہ اعضا نہایت تفصیل سے مندرج ہی قیمت عہ ر

مجموعۂ فرسنامہ جدید جسمین چار رسالے شامل ہین تعریف الخیل - تدبیر الخیل علاج الخیل - مفید الخیل قیمت ۸ر

تدبیر العلاج یونانی اور ویدک دونون کے کلیات اور مفردات ومرکبات اور معالجات وامور ضروری متعلق طب کا نادر مجموعہ ہی تمام اعضا کے امراض مین ہر عضو کی تشریح مفصل لکھی ہی - فن طب مین بیمثل ہی قیمت عہ ر

تریاق اعظم حکیم مرزا محمد علی صاحب و حکیم میر محمد صاحب مرتعش و جناب حکیم علی حسین صاحب و جناب حکیم کاظم علی صاحب بر د اللہ مضجعہم کے مجربات اور مطب کے نسخون کا مجموعہ ہی جو طلبا کے لیے نہایت عمدہ دستور العمل ہے اور نہایت کار آمد ہی - قیمت عہ ر

تریاق اعظم حصہ دوم - یہ رسالہ حکیم سید محمد خان صاحب سوہانی کے مطب کے عمدہ نسخون کا مجموعہ ہی جسے مصنف نے نہایت کوشش سے جمع کیا ہے قیمت ۸ر

احسن الطلسمات فن طلسم مین یہ ایسی نایاب کتاب ہی جسمین تعریف طلسم اور علم طلسم اور شرائط کواکب اور جزویات متعلقہ طلسم اور منازل قمر اور منسوبات کواکب وغیرہ کے علاوہ ۵۵، طلسم ایسے مندرج ہین جو حصول جملہ مقاصد کے لیے عاملین کے نزدیک نہایت مجرب وآزمودہ ہین قیمت ۸ر

اسرار الجفر مع ضمیمہ انوار القمر فن جفر کی معتبر کتاب ہی جسمین دو سو چھیاسی عمل ہین مقاصد کے لیے آیات قرآنی سے استخراج کر کے علامہ نصیر الدین طوسی نے جمع فرمائے ہین اور انوار القمر مین عاملین کاملین کے مجرب وآزمودہ نقوش ہر مطلب کے لیے مندرج ہین قیمت ۸ر

معین العلاج فہرست ادویہ مین نہایت عمدہ رسالہ مفید طلبا و شائقین فن طب ہے جس سے نسخہ نویسی مین مدد ملسکتی ہے

شرح فصوص الحکم یہ کتاب لاجواب فن تصوف مین حضرت شیخ اکبر محی الدین ابن عربی کی تالیف سے ہی اور ہمیشہ اولیاء اللہ کی تدریس مین رہی - اسمین پہلے حضرت مولف کے حالات لکھے ہین پھر اللہ تعالی کے اسماء اور صفات کا بیان ہی پھر اصل کتاب کا اردو ترجمہ ہی اوسمین ایک مقام ہی جسمین بارہ فصلین ہین اونکے فصوص کا ذکر ہی

اعلان

یہ کتاب فیض انتساب بہ قیمت ۳/ ؍

پتہ ذیل سے مل سکتی ہے

(۱) مولوی سلیم اللہ صاحب مصحح نولکشور پریس

لکھنؤ

(۲) مولوی عبد اللہ صاحب تاجر کتب چوک لکھنؤ

العذر عند کرام الناس مقبول

چونکہ اصل منقول عنہ بہت مشکوک تھی حتی الامکان

تصحیح مین بہت کوشش کی گئی اگر صاحبان دانش

وبنیش کہین غلطی پائین درست فرمائین

مصحح